ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра обліку та оподаткування

Кваліфікаційна робота

магістра

на тему: Методика формування фінансової звітності та аналіз її основних показників ТОВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ЗАВОД ВИСОКОВОЛЬТНОГО ОБЛАДНАННЯ»

Виконала: студентка 2 курсу, групи 8.0714-оа-з
спеціальності 071 Облік і оподаткування
освітньої програми облік і аудит
К.П. Павленко
Керівник к.е.н., доцент Саєнко О.Р.
Рецензент к.н.держ.упр., доцент Гончарова В.Г.

Запоріжжя – 2025

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет економічний
Кафедра обліку та оподаткування
Рівень вищої освіти магістр
Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
Освітня програма «Облік і аудит»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри _____Н.М. Проскуріна
«___»_____2025 року

З А В Д А Н Н Я

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТОВІ

Павленко Каріні Петрівні

1. Методика формування фінансової звітності та аналіз її основних показників ТОВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ЗАВОД ВИСОКОВОЛЬТНОГО ОБЛАДНАННЯ»
керівник роботи Саєнко Олена Романівна, к.е.н., доцент,

затверджені наказом ЗНУ від 25.03.2025 р., № 440-с.

2. Строк подання студентом роботи 25 листопада 2025р.

3. Вихідні дані до роботи: спеціальна література, законодавчі та нормативні акти, статистичні дані, дані фінансової звітності підприємства

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити): дослідити теоретичні основи формування фінансової звітності промислових підприємств; визначити особливості облікової політики щодо формування фінансової звітності на підприємстві ТОВ «ЗЗВО»; здійснити аналіз фінансового стану та розробити шляхи підвищення ефективності діяльності.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов’язкових креслень): кваліфікаційна робота містить 26 табл., 8 рис. і 2 формул.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Консультант	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв
1	к.е.н., доцент Саєнко О.Р.	05.08.2025	05.08.2025
2	к.е.н., доцент Саєнко О.Р.	09.09.2025	09.09.2025
3	к.е.н., доцент Саєнко О.Р.	03.10.2025	03.10.2025

7. Дата видачі завдання: 01 червня 2025 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Складання плану роботи, підбір літератури	липень 2025	виконано
2.	Написання вступу	липень 2025	виконано
3.	Виконання першого розділу	серпень 2025	виконано
4.	Виконання другого розділу	вересень 2025	виконано
5.	Виконання третього розділу	жовтень 2025	виконано
6.	Написання висновків	листопад 2025	виконано
7.	Оформлення роботи, одержання відгуку та рецензії	листопад 2025	виконано
8.	Подання роботи на кафедру	листопад 2025	виконано

Студентка _____ К.П. Павленко
(підпис)

Керівник роботи _____ О.Р. Саєнко
(підпис)

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер _____ В.В. Сьомченко

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота: 106 с., 8 рис., 26 табл., 2 додатки, 82 літературних джерел.

ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ, ФІНАНСОВИЙ СТАН, АНАЛІЗ, ЛІКВІДНІСТЬ, РЕНТАБЕЛЬНІСТЬ, ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЬ, ДІЛОВА АКТИВНІСТЬ, КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ, КОМПЛЕКСНА ОЦІНКА

Об’єктом дослідження є процес складання фінансової звітності підприємства та аналіз її основних показників.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, практичних і методичних аспектів організації і складання фінансової звітності та аналізу її основних показників.

Метою кваліфікаційної роботи є оцінка методичних підходів до порядку формування фінансової звітності, аналіз її основних показників та розробка практичних рекомендацій щодо вдосконалення зазначених процесів з метою застосування в управлінській діяльності.

Методи дослідження: системний підхід до вивчення економічних явищ і процесів. Під час виконання дослідження використано загальнонаукові методи пізнання: історичний метод, методи індукції та дедукції, теоретичного узагальнення і порівняння; методи економічного та статистичного аналізу, методи причинно-наслідкового зв’язку та абстрактно-логічний метод.

Результати та значимість роботи полягають у розробці організаційно-методичних положень для складання та аналізу фінансової звітності підприємства, зокрема:

удосконалено:

– підхід до вибору методики проведення аналізу діяльності підприємства на підставі сформованої мети його реалізації та використання основних показників форм фінансової звітності з метою застосування визначених результатів в процесі прийняття управлінських рішень;

Набули подальшого розвитку:

– сутність поняття «фінансова звітність», як самостійна система відображення даних за допомогою сукупності регістрів генералізованих показників, тобто зведених, згрупованих, узагальнених за визначений період, які відображають статику та динаміку об’єктів бухгалтерського обліку та надають користувачам узагальнену інформацію про підприємство.

– класифікація фінансової звітності на підставі її систематизації за основними класифікаційними ознаками метою отримання повної та об’єктивної інформації для використання в управлінській діяльності.

Отримані результати дослідження спрямовані на підвищення достовірності та оперативності відображення інформації у звітах, для висвітлення для зовнішніх користувачів та майбутніх партнерів певної інформації. Застосування на практиці запропонованих автором рекомендацій дозволить забезпечити адекватне відображення отриманих результатів діяльності у звітності сучасним умовам господарювання, своєчасне одержання та аналіз необхідної інформації керівництвом.

SUMMARY

Qualifying work contains: 106 p., 3 sections, 28 tab., 8 fig., 2 annex, 82 references.

FINANCIAL REPORTING, FINANCIAL STATUS, ANALYSIS, LIQUIDITY, CAPACITY, PAYABILITY, BUSINESS ACTIVITY, COMPETITIVENESS, COMPLEX ASSESSMENT

The object of the study is the process of preparing financial statements of an enterprise and analysing its key indicators.

The subject of the study is a set of theoretical, practical and methodological aspects of organising and preparing financial statements and analysing their key indicators.

The purpose of the qualification work is to evaluate methodological approaches to the procedure for preparing financial statements, analyse their key indicators and develop practical recommendations for improving these processes for use in management activities.

Methods of research: a systematic approach to the study of economic phenomena and processes. During the research the general scientific methods of cognition were used: historical method, methods of induction and deduction, theoretical generalization and comparison; methods of economic and statistical analysis, methods of causation and abstract-logical method.

The results and significance of the work lie in the development of organisational and methodological provisions for the preparation and analysis of financial statements of the enterprise, in particular:

improved:

– approach to selecting a methodology for analysing the company's activities based on the established goal of its implementation and using key indicators from

financial statements in order to apply the identified results in the management decision-making process;

Further developments were made in:

– the essence of the concept of ‘financial reporting’ as an independent system for reflecting data using a set of registers of generalised indicators, i.e. consolidated, grouped, and summarised for a specific period, which reflect the statics and dynamics of accounting objects and provide users with generalised information about the enterprise.

– the classification of financial reporting based on its systematisation according to the main classification criteria in order to obtain complete and objective information for use in management activities.

The results of the study are aimed at increasing the reliability and efficiency of displaying information in the reports, for the coverage of certain information for external users and future partners. The practical application of the recommendations proposed by the author will ensure an adequate reflection of the results of the activity in reporting with modern business conditions, timely receipt and analysis of the necessary information by management.

СКОРОЧЕННЯ ТА УМОВНІ ПОЗНАКИ

ЗУ – Закон України

ТОВ – товариство з обмеженою відповідальністю

ЗЗВО – Запорізький завод високовольтного обладнання

КМУ – Кабінет міністрів України

ПСБО – Положення (стандарт) бухгалтерського обліку

МСБО – Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку

МСФЗ – Міжнародний стандарт фінансової звітності

ФЗ – фінансова звітність

Рис. – Рисунок

Табл. – таблиця

тис. грн – тисяч гривень

грн – гривень

ЗМІСТ

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ
РЕФЕРАТ
SUMMARY
СКОРОЧЕННЯ ТА УМОВНІ ПОЗНАКИ
ВСТУП…….. 11
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ
1.1 Сутність фінансової звітності та її значення для інформаційного забезпечення управлінської діяльності……. 16
1.2 Нормативне забезпечення складання фінансової звітності……..... 31
1.3 Фінансова звітність як інформаційна база аналізу фінансового стану підприємства……. 38
РОЗДІЛ 2 МЕТОДИКА СКЛАДАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ НА ТОВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ЗАВОД ВИСОКОВОЛЬТНОГО ОБЛАДНАННЯ»
2.1 Організаційно-економічна характеристика підприємства…… 44
2.2 Склад фінансової звітності та методика її складання……..... 47
2.3 Напрями удосконалення інформаційного забезпечення на підприємстві…….. 59
РОЗДІЛ 3 АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ НА ПІДПРИЄМСТВІ ТОВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ЗАВОД ВИСОКОВОЛЬТНОГО ОБЛАДНАННЯ» ЗА ДАНИМИ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ
3.1 Аналіз показників майнового та фінансового стану підприємства….. 64
3.2 Оцінка ефективності діяльності підприємства..…….. 82
3.3 Шляхи оптимізації управління фінансовою стійкістю підприємства……. 87
ВИСНОВКИ…….. 92
ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ ……... 95

ДОДАТОК А Баланс (Звіт про фінансовий стан) підприємства за 2023рік…..... 103
ДОДАТОК Б Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний доход) підприємства за 2023 рік ……..…….. 105

ВСТУП

При визначенні результатів виробничої, комерційної та фінансово-господарської діяльності підприємства, також його фінансового стану в цілому, виникає необхідність використовувати відповідну інформацію. Фінансовою звітністю підприємства є сукупність документів з узагальненими даними щодо фінансового стану, результатів діяльності та змін у фінансовому положенні підприємства за визначений звітний період. Фінансову звітність складають на основі даних бухгалтерського обліку.

Фінансова звітність відіграє важливу роль в інформаційному забезпеченні як для внутрішніх, так і для зовнішніх користувачів. Вона є невід'ємною частиною інформаційної бази, необхідною для проведення стратегічного аналізу та ухвалення довгострокових управлінських рішень.

Показники фінансової звітності підприємства використовують для вирішення наступних проблем:

– оцінювання ефективності діяльності підприємства;

– формування стратегії розвитку, планування, прогнозування, контролю та прийняття управлінських рішень;

– перевірки діяльності підприємства на відповідність законодавству;

– прийняття рішень стейкхолдерами щодо інвестування.

При викривлені показників фінансової звітності або поданні у ній недостовірних даних, результати її аналізу матимуть необ'єктивний характер, що може призвести до ухвалення необґрунтованих управлінських рішень та спричинити економічні втрати.

На сьогодні ший день економічного розвитку нашої країни, в умовах інтеграції до світової економіки, зростає важливість своєчасної, повної, достовірної та зрозумілої для всіх зацікавлених сторін аналітичної інформації. Основним джерелом таких даних є фінансова звітність підприємств. У зв’язку з цим проблема складання фінансової звітності

залишається актуальною як для керівництва, власників і акціонерів підприємств, так і для всіх зовнішніх користувачів зазначеної інформації.

Питання щодо складання форм фінансової звітності та аналізу показників фінансового стану підприємств привертають значну увагу як науковців, так і практиків. У вітчизняній науковій та навчальній літературі, а також у спеціалізованих виданнях ці теми широко висвітлені. Значний внесок у розвиток теоретичних і методичних основ цього напрямку зробили провідні українські науковці, серед яких можна відзначити Бланка І.О., Бутинця Ф.Ф., Геєця В.М., Загородню О.В., Загорулька В.В., Камінську Т.Г., Кірейцева Г.Г., Лемішко Л.В., Савлука М.І., Чумаченка М.П. та інших.

Процеси складання фінансової звітності та аналізу її показників, впровадження реформ у сфері бухгалтерського обліку, удосконалення форм фінансової звітності, гармонізації національних стандартів бухгалтерського обліку у відповідності до міжнародних вимог, запобігання помилок у наданій інформації, а також оптимізація методів аналізу показників фінансового стану досліджуються в роботах таких авторів, як Гриценко Л.Л., Крисоватий А.І., Кулик В.А., Малюга Н.М., Насібова О.В., Озеран А.В., Панасюк В.М., Пархоменко В.М., Поддєрьогін А.М., Приходько Н.І., Савицька Г.В., Сторожук Т.М. та інших.

Метою кваліфікаційної роботи є оцінка методичних підходів до порядку формування фінансової звітності, аналіз її основних показників та розробка практичних рекомендацій щодо вдосконалення зазначених процесів з метою застосування в управлінській діяльності.

Об’єктом дослідження є процес складання фінансової звітності підприємства та аналіз її основних показників.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, практичних і методичних аспектів організації і складання фінансової звітності та аналізу її основних показників.

Для досягнення поставленої мети в роботі визначені наступні завдання:

– дослідити та розвинути понятійний апарат сутності фінансової

звітності;

– узагальнити класифікацію фінансової звітності;

– дослідити склад фінансової звітності підприємства та методику її складання;

– рекомендувати підхід до оцінки потенціалу штучного інтелекту та хмарного середовища для складання фінансової звітності;

– провести аналіз фінансового стану та ефективності діяльності підприємства;

– удосконалити підхід до вибору методики проведення аналізу діяльності підприємства з деталізацією порядку використання форм фінансової звітності.

При обґрунтуванні змісту, ролі та значення фінансової звітності в системі інформаційного забезпечення для прийняття управлінських рішень були залучені наступні методи: узагальнення, порівняння, аналіз, синтез, індукція та дедукція. Застосування системного підходу і методів комплексного економічного аналізу дозволило підвищити ефективність обробки аналітичних даних фінансової звітності та створити надійну інформаційну платформу для суб'єктів прийняття рішень. У розробці теоретичних і методичних підходів щодо покращення інформативності фінансової звітності використовувалися економіко-математичні методи, моделювання, графічні та статистичні інструменти. Це забезпечило обґрунтування способів і методів представлення необхідної інформації для повноцінного інформаційного забезпечення всіх етапів прийняття рішень.

Методологічна основа проведеного дослідження: діалектична теорія пізнання, системний підхід до аналізу та удосконалення процесів організації і методики формування фінансової звітності, оцінки її показників з метою задоволення інформаційних потреб користувачів.

Інформаційна база дослідження складається із законодавчих актів України, нормативно-правових документів міністерств та установ, статистичних даних, фінансової звітності та бухгалтерського обліку

ТОВ «ЗЗВО», а також навчальних матеріалів і наукових праць вітчизняних та зарубіжних авторів, що охоплюють тематику дослідження.

Результати та значимість роботи полягають у розробці організаційно-методичних положень для складання та аналізу фінансової звітності підприємства , зокрема:

удосконалено:

– підхід до вибору методики проведення аналізу діяльності підприємства на підставі сформованої мети його реалізації та використання основних показників форм фінансової звітності з метою застосування визначених результатів в процесі прийняття управлінських рішень;

Набули подальшого розвитку:

– сутність поняття «фінансова звітність», як самостійна система відображення даних за допомогою сукупності регістрів генералізованих показників, тобто зведених, згрупованих, узагальнених за визначений період, які відображають статику та динаміку об’єктів бухгалтерського обліку та надають користувачам узагальнену інформацію про підприємство.

– класифікація фінансової звітності на підставі її систематизації за основними класифікаційними ознаками метою отримання повної та об’єктивної інформації для використання в управлінській діяльності.

Отримані результати дослідження спрямовані на підвищення достовірності та оперативності відображення інформації у звітах, для висвітлення для зовнішніх користувачів та майбутніх партнерів певної інформації. Застосування на практиці запропонованих автором рекомендацій дозволить забезпечити адекватне відображення отриманих результатів діяльності у звітності сучасним умовам господарювання, своєчасне одержання та аналіз необхідної інформації керівництвом.

Основні результати дослідження, що викладені у кваліфікаційній роботі, пройшли апробацію шляхом обговорення та отримали позитивну оцінку на XI Міжнародній науково-практичній конференції «Економіко-правові аспекти господарювання: сучасний стан, ефективність та

перспективи» (жовтень 2025 р.). Крім того, питання формування фінансової звітності підприємства було розглянуто в статті та розміщено у збірнику статей молодих вчених «Обліково-аналітичне забезпечення управління розвитком підприємства» (випуск 9, 2025р.)

Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел. Повний обсяг кваліфікаційної роботи становить 102 сторінки друкованого тексту.

РОЗДІЛ 1
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

1.1 Сутність фінансової звітності та її значення для інформаційного забезпечення управлінської діяльності

Світові процеси глобалізації та інтеграції економіки, поява транснаціональних корпорацій, розвиток міжнародного фондового ринку та інші сучасні соціально-економічні зміни у світовій економіці значно впливають на сутність і призначення фінансової звітності. У сучасному світі вона виконує настільки важливу суспільну роль, що функціонування економіки інформаційного суспільства без неї стає малоефективним.

Водночас серед наукової спільноти існують абсолютно протилежні погляди на її значення. Для ґрунтовнішого розуміння ролі фінансової звітності, її місця в інформаційній системі ринкового середовища та впливу на прийняття рішень користувачами необхідно проводити ретельні дослідження і глибокий аналіз у цьому напрямі [2].

Не можна заперечувати, що звітність є важливим елементом інфраструктури ринкової економіки та ефективним засобом комунікації, за допомогою якого менеджери всіх рівнів здатні розробляти стратегії та тактичні напрямки розвитку підприємства. На основі даних фінансової звітності можна проаналізувати майновий стан, оцінити результати діяльності, визначити економічний потенціал суб’єкта господарювання, прогнозувати майбутні грошові потоки, окреслювати напрями розвитку та приймати обґрунтовані управлінські рішення.

Фінансова звітність яка є ключовим елементом бухгалтерського обліку, використовується зовнішніми та внутрішніми користувачами для прийняття

різноманітних рішень. Вона завжди привертала і продовжуватиме привертати увагу науковців і практиків. Саме вона забезпечує комплекс необхідної інформації для подальшої оцінки та глибокого аналізу діяльності підприємства [10].

Фінансова звітність відіграє ключову роль у функціонуванні будь-якого бізнесу, особливо в умовах глобалізації. Вона є незамінним джерелом інформації для інвесторів, аналітиків і кредиторів при оцінці фінансового стану компаній. Надання достовірної, актуальної, повної та неупередженої інформації про фінансовий і економічний стан підприємства стає вкрай важливим як для внутрішніх, так і зовнішніх користувачів.

У науковій, навчально-методичній літературі, а також у нормативно-правових актах і наукових дослідженнях в Україні існують різні підходи до визначення суті й змісту поняття фінансової звітності підприємства. Наприклад, у Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» фінансова звітність визначається як бухгалтерська звітність, яка містить відомості про фінансовий стан і результати діяльності підприємства. При цьому, в контексті подання електронної звітності до органів державної статистики це визначення розширюється включенням інформації про рух грошових коштів респондента за звітний період [63].

У свою чергу, МСБО 1 «Подання фінансової звітності» вводить поняття фінансової звітності загального призначення, яка створюється з метою задоволення потреб зовнішніх користувачів, що не мають можливості вимагати від підприємства складання звітності відповідно до власних специфічних потреб [57].

У більшості навчальних джерел визначення «фінансової звітності» повністю збігається з тим, яке наведене у Законі «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та НП(С)БО 1. Однак трапляються інші формулювання. Наприклад, у навчальному посібнику «Міжнародні стандарти фінансової звітності та аудиту», авторами якого є Войнаренко М.П.,

Пономарьова Н.А. та Замазій О.В. [17], зазначено, що «фінансова звітність» є структурованим фінансовим відображенням стану підприємства та операцій, які ним здійснюються. На думку авторів, такі звіти демонструють фінансові результати діяльності, групуючи їх за основними класами відповідно до економічних характеристик.

Біла Л.М. розглядає «фінансову звітність» як обліково-економічну категорію, визначаючи її як сукупність узагальнених даних про господарську діяльність та стан підприємства, поданих у вигляді відповідних показників [5].

Коробко О.М. підкреслює, що «бухгалтерська фінансова звітність, що була сформована на основі узагальнених даних бухгалтерського обліку, виконує функцію комунікації із зовнішнім середовищем» [45]. Вона відзначає подвійне призначення звітності: з одного боку, це відображення процесів, які відбуваються в межах підприємства, а з іншого – задоволення потреб у наданні такої інформації, яка буде зрозумілою як для зовнішніх, так і для внутрішніх користувачів. Подібна звітність фіксує вагомі зміни у структурі активів і джерел їх фінансування, а також результати фінансово-господарської діяльності підприємства. Вона забезпечує осмислену й упорядковану інформацію, корисну для широкого кола зацікавлених сторін.

Озеран А. В. пропонує трактувати фінансову звітність як систему узагальнених показників, сформованих на основі даних бухгалтерських рахунків та іншої релевантної інформації про діяльність підприємства за певний обліковий період. Ця інформація призначена для використання як зовнішніми, так і внутрішніми користувачами з метою прийняття управлінських і економічних рішень. Фінансова звітність виступає ключовим засобом комунікації та основним елементом інформаційної підтримки управління [54].

У монографії «Розвиток бухгалтерського обліку та оподаткування в Україні» автори, зокрема Сторожук Т.М., розглядають «фінансову звітність» у більш широкому контексті. Вони трактують її як інформацію фінансового

характеру. Вона, за їхнім твердженням, може охоплювати різні типи звітів залежно від облікової політики підприємства, включаючи управлінську, спеціальну та інші види звітності [66].

Головащенко О.М. визначає «фінансову звітність» як підсистему, основною метою якої є забезпечення інформацією для управління підприємством. Вона слугує ключовим інструментом комунікації та важливим елементом інформаційної підтримки управлінських процесів [21].

Таким чином, «фінансова звітність» виконує дві основні функції. По-перше, вона є системою звітних документів, що базуються на даних бухгалтерського обліку та містять узагальнені показники. Ці показники дають змогу оцінити фінансовий стан підприємства, результати його діяльності, рух коштів і зміни у фінансовому становищі за певний період. По-друге, фінансова звітність виступає невід'ємною частиною бухгалтерської звітності, яка охоплює також податкову, статистичну та інші форми звітності (рис. 1.1).

Рисунок 1.1 – Роль фінансової звітності в системі інформаційного забезпечення прийняття управлінських рішень

У процесі здійснення поточного та оперативного управління фінансовою діяльністю підприємства активно застосовується внутрішня бухгалтерська звітність. Її показники відображають склад, обсяг витрат, доходів і фінансові результати окремих підрозділів підприємства. Система таких показників формується на основі даних бухгалтерського обліку.

Фінансова інформація нормативно-планового характеру представлена системою показників, що дає можливість здійснювати ефективний контроль за фінансовою діяльністю у поточному та оперативному розрізах. До цього блоку входять дані фінансових планів, а також внутрішні нормативи, які визначають та регулюють фінансовий розвиток підприємства [9].

Центральну роль у системі інформаційного забезпечення займає бухгалтерська фінансова звітність, яка відображає показники фінансово-господарської діяльності підприємства. Дані цієї звітності є ключовим джерелом для зацікавлених користувачів у процесах фінансового аналізу, планування, а також формування фінансової стратегії та тактики за основними напрямами господарської діяльності.

Традиційно звітність розглядається як один із компонентів методу бухгалтерського обліку нарівні з документацією, інвентаризацією, оцінкою, калькуляцією, рахунками, подвійним записом і балансом. Втім, значна частина науковців має іншу точку зору. Наприклад, Д. Панков акцентує увагу на пріоритетності звітності над обліком, а П. Хомин вважає, що звітність є самостійною системою подання даних, необхідних для інформаційної підтримки управління, і не може розглядатися як елемент або прийом бухгалтерського обліку [71].

Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», фінансова звітність визначається як бухгалтерська звітність, що містить дані про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємств за звітний період [63].

Однак таке визначення є дещо обмеженим, оскільки воно не повністю розкриває сутність і зміст цього поняття, а лише описує його зовнішні

аспекти та джерела походження.

Чебанова Н. і Чупир Т. зазначають, що «фінансовою звітністю» є документи, які містять дані про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період [73]. У свою чергу, Н. Ткаченко визначає «фінансову звітність» як набір форм, сформованих на основі облікових даних для надання користувачеві узагальненої інформації про підприємство [69].

Малишкін А. [52] розглядає «фінансову звітність» як своєрідну інформаційну модель господарюючого суб'єкта. Оригінальне та інформативне визначення надає М. Пушкар [65], який розглядає фінансову звітність як сукупність регістрів узагальнених (зведених, згрупованих, узагальнених) показників за певний період, що відображають статику та динаміку об'єктів бухгалтерського обліку. Андрієнко В. [1] комплексно розкриває суть фінансової звітності, визначаючи її як систему узагальнюючих показників бухгалтерського обліку, структурованих у формі звітності. Ця система надає користувачам інформацію про фінансовий стан, результати діяльності, рух грошових коштів та зміни у власному капіталі підприємства за звітний період, необхідної для прийняття відповідних рішень (табл. 1.1).

За результатами дослідження теоретичних підходів до визначення сутності поняття «фінансова звітність» запропоновано авторське визначення даної категорії: фінансова звітність є самостійною системою відображення даних за допомогою сукупності регістрів генералізованих показників, тобто зведених, згрупованих, узагальнених за визначений період, які відображають статику та динаміку об'єктів бухгалтерського обліку та надають користувачам узагальнену інформацію про підприємство. Дане трактування дозволяє в повному обсязі розкрити зміст інформації, яку користувачі при необхідності можуть отримати із фінансової звітності, на відміну визначень , що є вузько орієнтованими на конкретні дані про фінансовий стан і діяльність підприємства.

Таблиця 1.1 – Методичні підходи трактування поняття «фінансова звітність»

Автор	Визначення фінансової звітності
Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»	бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємств за звітний період [63]
Н. Чебанова	документи, що містять інформацію про фінансовий стан, результати діяльності, про рух грошових коштів підприємства за звітний період [73]
Н. Ткаченко	сукупність форм звітності, складених на основі даних обліку з метою одержання користувачем узагальненої інформації про підприємство 69[2]
А. Малишкін	своєрідна інформаційна модель господарюючого суб'єкту [52]
В. Андрієнко	система узагальнюючих показників бухгалтерського обліку, структурованих у формі звітності, які надають користувачам інформацію про фінансовий стан, результати діяльності, рух грошових коштів та зміни у власному капіталі підприємства за звітний період для прийняття цими користувачами відповідних рішень [1]
М. Пушкар	сукупність регістрів генералізованих (зведених, згрупованих, узагальнених) показників за певний період, що характеризують статику та динаміку об'єктів бухгалтерського обліку [65]
П. Хомин	самостійна система подання даних, необхідних для інформаційного забезпечення менеджменту і в жодному разі не може вважатись складовим елементом (прийомом) бухгалтерського обліку [71]

Основною метою складання фінансової звітності є забезпечення користувачів повною, достовірною та об'єктивною інформацією про фінансовий стан, результати діяльності, рух грошових коштів і зміни у власному капіталі підприємства.

Ця інформація є необхідною для прийняття рішень щодо:

– участі в капіталі підприємства;

– операцій із цінними паперами, зокрема їх придбання, продажу чи володіння;

– оцінювання ефективності управління підприємством;

– здатності підприємства вчасно виконувати свої зобов'язання;

– оцінки рівня покриття зобов'язань підприємства;

– визначення розміру дивідендів;

– регулювання господарської діяльності та інших аспектів [16].

Отже, надзвичайно важливо коректно та своєчасно проводити облікові операції підприємства. Це включає безпомилкове ведення обліково-аналітичних процесів, пов’язаних із доходами та витратами, своєчасне складання і подання звітності як для зовнішніх, так і для внутрішніх користувачів.

Для глибшого аналізу та підвищення ефективності фінансової звітності необхідно класифікувати її за відповідними критеріями. Така класифікація відкриває нові можливості для впровадження інструментів управління та оптимізації звітного процесу [56].

Сучасний розвиток фінансової системи вимагає приділяти більше уваги та розробляти нові критерії для впорядкування фінансової звітності. Аналіз наукових публікацій дозволив виявити певні проблеми: назви деяких показників не дають можливості чітко визначити їх джерело, що ускладнює оцінювання; надмірна деталізація сприяє тому, що важливість менш значущих показників зростає, ускладнюючи практичне застосування класифікацій.

Для вирішення цих недоліків необхідно скоригувати назви окремих видів фінансової звітності, дотримуючись таких принципів: ясність, унікальність і лаконічність.

На підставі аналізу та узагальнення підходів до класифікації різних авторів запропоновано наступну класифікацію фінансової звітності (табл. 1.2).

Отже, в результаті уточнено класифікаційні ознаки та їх структурні складові, а саме виокремлено наступні: за обсягом, за стандартом, за формою подання, за складом, за користувачами, за терміном подання, за ступенем узагальнення, за ступенем перевірки, за валютою, за правовим статусом, за складом інформації.

Таблиця 1.2 – Пропонована класифікація фінансової звітності

№	Класифікаційна ознака	Структурні складові
1	За обсягом та рівнем агрегування	консолідована – відображає групу підприємств (холдинг, група компаній); – окрема (standalone) – фінансова звітність окремого юридичного суб'єкта; – деталізована – звітність з розгорнутими аналітичними даними (внутрішні регістри); – синтезована (скорочена, що відображає підсумкові показники для зовнішнього використання).
2	За адресатом (користувачами)	– зовнішня – для інвесторів, кредиторів, контролюючих органів, громадськості; – внутрішня – для менеджменту, ради директорів, власників.
3	За ступенем перевірки	– аудитована – пройшла незалежний аудит (є публічна довіра) – неаудитована – немає незалежної перевірки
4	За періодичністю (терміном складання	– поточна / оперативна — щоденні/щотижневі звіти; – місячна; – квартальна; –річна.
5	За формою подання	– паперова; – електронна.
6	За стандартом / регулятором	– за МСФЗ (IFRS); – за НП(С)БО; – галузеві стандарти.
7	За валютою	– у національній валюті; – у іноземній валюті.
8	За правовим статусом	– публічна (для публічних акціонерних компаній, котрі звітують публічно); – приватна (звітність приватних підприємств, що не публікують дані ширше кола).
9	За ступенем конфіденційності	– загальнодоступна; – обмеженого доступу (внутрішні документи, комерційна таємниця.
11	За складом інформації	– основна (основні звітні форми;) – додаткова (пояснювальні записки, аналітичні таблиці).

Таким чином, сформована класифікація узагальнює та систематизує зазначені підходи до класифікації фінансової звітності. Її особливості у порівнянні з попередніми класифікаціями:

– повнота побудови, що дозволяє охопити основні фактори, які впливають на фінансову звітність;

– чіткість назви ознак, що припускає можливість швидко встановити його джерело, що значно полегшує керування конкретним видом розрахункових операцій.

Стаття 1 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» визначає, що користувачами фінансової звітності є фізичні або юридичні особи, які потребують інформації про діяльність підприємств для ухвалення відповідних рішень [63].

Зацікавлені сторони, що потребують інформації про діяльність підприємства, в умовах ринкової економіки поділяються на дві основні групи: внутрішні та зовнішні користувачі.

Серед внутрішніх користувачів інформаційних ресурсів фінансової звітності господарюючих суб'єктів, які виконують управлінські функції й мають прямий інтерес у підвищенні ефективності їх діяльності, можна виділити власників, виконавчі управлінські органи та трудовий колектив підприємств.

Показники фінансової звітності цікавлять широке коло зовнішніх користувачів, яких можна розподілити на наступні три групи [62] (табл. 1.3).

Пункт 1 статті 14 Закону «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» зазначає перелік користувачів, яким підприємства зобов'язані надавати квартальну та річну фінансову звітність. До цієї категорії належать:

– органи, у сферу управління яких входять відповідні підприємства;

– трудові колективи за їхнім запитом;

– власники або засновники підприємств.

Однією з ключових категорій користувачів звітності підприємств є представники державної влади, які виконують різноманітні функції держави. Для державних органів звітність підприємств слугує основою для ухвалення рішень у сферах управління галуззю, майном держави та створення єдиної інформаційної бази для реалізації фіскальних функцій [29].

Таблиця 1.3 – Групи зовнішніх користувачів фінансової звітності

Перша група	Друга група	Третя група
Користувачі, які зацікавлені у підвищенні ефективності господарській діяльності підприємства. До цієї групи відносяться: потенційні інвестори; кредитори; споживачі об'єктів господарської діяльності підприємств; громадськість; органи державної податкової служби.	Користувачі, які мають опосередкований інтерес до фінансового стану підприємства, але використовують показники його діяльності для аналізу економічної політики держави та прийняття управлінських рішень у сфер регулювання діяльності економічних систем. До цієї групи відносяться: державна комісія з цінних паперів та фондового ринку; органи державної статистики; місцеві органи державної влади.	Користувачі, які не мають фінансового інтересу до респондентів. Такі користувачі використовують інформаційні ресурси фінансової звітності для задоволення власних потреб або визначають її як об'єкт господарської діяльності. До цієї групи відносяться: науково-дослідні установи і навчальні заклади освіти; аудитори і суб'єкти господарювання з надання інформаційних послуг.

В цьому випадку фінансова звітність відіграє ключову роль у забезпеченні державних органів необхідною інформацією, проте вона не є єдиним джерелом таких даних. Для виконання своїх завдань державні органи можуть впроваджувати додаткові форми звітності, які дозволяють отримати більш детальну інформацію про діяльність підприємства, задовольняючи їхні конкретні потреби. До таких форм належать статистичний облік, податкові декларації, а також спеціалізовані форми звітності, розроблені для підприємств різних галузей економіки.

Також, у разі необхідності державні органи влади мають право отримувати більш детальну інформацію, яка не відображається у звітності, через різноманітні запити, перевірки чи ревізії. У такій ситуації облікова політика, з одного боку, забезпечує надання більш достовірної інформації про стан справ на підприємстві, а з іншого – сприяє формуванню оптимальної податкової бази для належної сплати податків [34] .

Наступною категорією користувачів виступають державні позабюджетні фонди, які мають певну схожість із попередньою групою користувачів. Головною метою діяльності таких фондів є акумулювання та розподіл єдиних державних ресурсів, створення яких має важливе соціальне

значення для держави.

З огляду на це, представники відповідних органів зацікавлені в отриманні інформації зі звітності, яка забезпечує глибше розуміння фінансового та майнового стану підприємства, а також структури та чисельності трудових ресурсів, залучених до виробничого процесу. Облікова політика в даному випадку не має значного впливу, оскільки практично не впливає на нарахування заробітної плати та, відповідно, на обсяги відрахувань у позабюджетні фонди підприємства.

Інформація, наведена у звітності, може бути важливою для працівників підприємства, оскільки вона виступає гарантією стабільної роботи підприємства в майбутньому. Це, своєю чергою, забезпечує стабільність зайнятості, відсутність скорочень персоналу та гідний рівень заробітної плати. Облікова політика в такому випадку впливатиме на фінансову звітність, виконуючи роль інструменту її формування [55]. Однак, на мою думку, для цієї категорії користувачів подібний фактор не матиме суттєвого значення, оскільки працівники зазвичай обізнані з реальним станом справ у компанії.

Покупці та замовники продукції, робіт і послуг, також проявляють зацікавленість у фінансовій звітності підприємства, оскільки вона є ключовим інструментом для оцінки стабільності його діяльності та перспектив довгострокової співпраці. Для цієї групи користувачів фінансова звітність зазвичай виступає основним джерелом інформації про результати роботи підприємства. У цьому контексті облікова політика відіграє значну роль, адже правильно сформовані показники звітності сприяють залученню нових клієнтів і укладанню тривалих угод.

Постачальники та підрядники є наступною важливою категорією користувачів фінансової звітності. Тривалі партнерські відносини з надійними постачальниками забезпечують підприємствам стабільність виробничого процесу. Тому для підприємства вкрай важливо, яке враження складається у постачальників і підрядників про його діяльність. У цьому

контексті облікова політика стає необхідним інструментом для формування показників фінансової звітності [70] .

Комерційні банки також належать до важливих та привабливих груп користувачів фінансової інформації підприємств. Це зумовлено потребою залучення додаткових ресурсів, зокрема капіталу, у виробничі процеси. Банки часто використовують фінансову звітність підприємств як основне джерело інформації для аналізу їхнього майнового та фінансового стану. Такий підхід виправданий, адже співпраця з банківськими установами є не лише виробничою необхідністю, а й найбільш звичним і доступним методом отримання фінансування. Фінансова звітність, сформована відповідно до обраної облікової політики підприємства, виступає своєрідною «фінансовою картиною», яка слугує основою для ухвалення рішення про надання чи відмову у кредитуванні.

Наступною категорією є власники підприємств, які безпосередньо зацікавлені в тому, щоб їхнє майно приносило прибуток і повертало вкладений капітал. Таким ключовим джерелом інформації про діяльність і фінансовий стан їхнього майна виступає фінансова звітність. Проведення розрахунків фінансових показників у такому разі дозволяє отримати більш повне уявлення про ситуацію на підприємстві. Показники, які використовуються у фінансовій звітності для аналізу, повинні формуватися з позиції оптимальності отриманих результатів.

Інвесторами підприємств можуть бути різноманітні групи юридичних і фізичних осіб. У процесі формування фінансової звітності важливо враховувати потенційний інтерес цих користувачів, адже показники головного фінансового документа підприємства повинні демонструвати привабливість для інвестування коштів і забезпечення прибутковості [72] .

Аналіз інтересів різних категорій користувачів фінансової звітності, що представлений у проведеному дослідженні, надає можливість їх розподілу від їх першочергової зацікавленості.

Цей розподіл користувачів залежно від їх зацікавленості відображений

в таблиці 1.4.

Таблиця 1.4 – Розподіл зацікавлених користувачів звітності

№	Група користувачів	Можливі результати зацікавленості показниками звітності
1	Інвестори	Отримана інформація про підприємство може надати можливість залучити інвесторів. Це може призвести до додаткового надходження капіталу у виробництво і розширення діяльності.
2	Комерційні банки	Отримана інформація про підприємство може надати можливість отримання довгострокового або короткострокового кредиту від банків дає змогу підприємствам оптимізувати поточну діяльність та розширити її відтворення.
3	Власники підприємств	На підставі отриманої інформації, прийняті рішення власниками підприємства можуть призвести як до додаткового вливання капіталу, так і до його відволікання з виробництва.
4	Постачальники та підрядники	На підставі отриманої інформації можуть бути укладені тривалі контрактів, що призводе до стабільності у виробництві.
5	Покупці та замовники	На підставі отриманої інформації можуть бути укладені тривалі контрактів та освоєні нові сегменти ринку.
6	Держава та позабюджетні фонди	Отримана інформація про підприємство дає змогу оптимізувати податкові та соціальні пільги та допомогти державі при вирішенні певних питань.
7	Робітники підприємств	Високі фінансові та соціальні показники дають змогу залучити додаткові трудові ресурси.

Фінансова звітність виконує роль інформаційного ресурсу та основного джерела важливої облікової інформації для користувачів.

Фінансова звітність виступає об'єктом аналітичної діяльності, яка використовується для прогнозування сценаріїв розвитку підприємства та прийняття відповідних економічних рішень. На думку І. Капучака та А. Хмелевської [39], вона слугує ключовим елементом інформаційного забезпечення управління діяльністю підприємства, його економічними і виробничими процесами. Це пояснюється тим, що фінансова звітність задовольняє інформаційні потреби суб'єктів господарювання з питань придбання, продажу й володіння цінними паперами або корпоративними правами. Вона також є інструментом оцінки якості управління, розподілу власності та прибутків, діагностики фінансової стійкості підприємства і

визначення його здатності вчасно виконувати зобов'язання перед кредиторами.

Показники фінансової звітності розкривають власникам і кредиторам інформацію про поточний фінансовий стан підприємства та результати його господарської діяльності за звітний період. Вона виступає ефективним інструментом управління, на основі якого можна визначати ключові цільові показники ефективності, створювати зручні моделі для фінансового планування, а також коригувати фінансову політику менеджменту. Зокрема, це стосується процесів залучення зовнішнього фінансування, оптимізації структури капіталу і забезпечення довгострокової стабільності та платоспроможності підприємства [38].

Фінансова звітність є ключовим елементом інформаційної підтримки процесів управління та прийняття рішень користувачами, успішно інтегруючись із основними класичними функціями управління. (рис. 1.2).

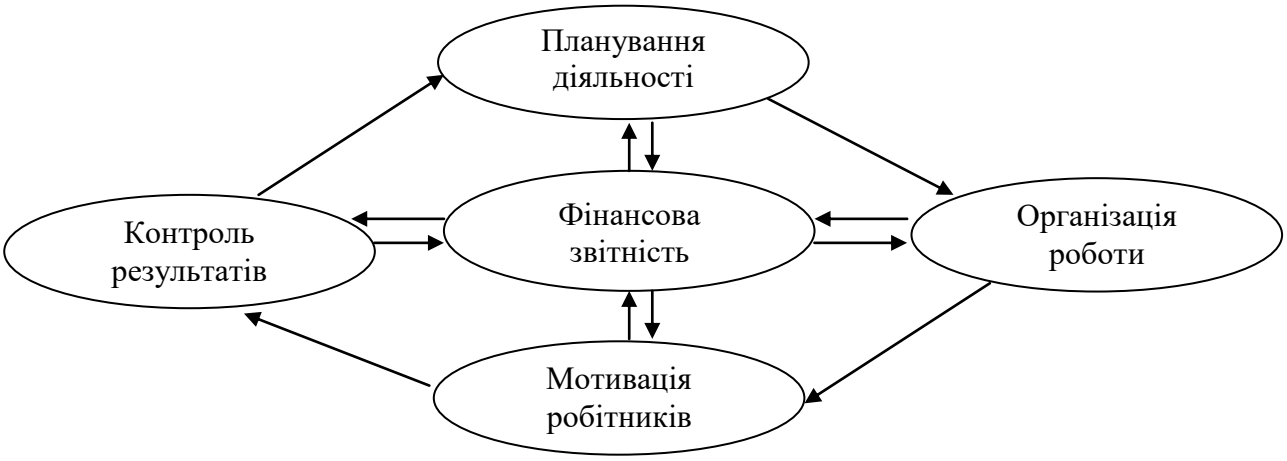

Рисунок 1.2 – Місце фінансової звітності у системі управління підприємством

На етапі планування фінансова звітність слугує основою для визначення цілей і напрямів діяльності, розробки базових показників та моделювання планових параметрів фінансово-господарської діяльності підприємства.

На етапі організації роботи це впливає на процес збирання первинних

даних про факти господарської діяльності, а також на методи та процедури їх обробки у системі фінансового обліку. Відбувається уточнення завдань, окреслення процесів, визначення інформаційних вимог на рівні виробництва і в межах функцій працівників облікової служби. Крім того, фінансова звітність виступає інструментом як стимулювання, так і регулювання фінансової політики керівництва. За її допомогою здійснюється моніторинг, контроль, аналіз і оцінка досягнутих результатів, а також приймаються відповідні коригувальні рішення [27].

У ринкових умовах фінансова звітність виконує роль інструменту регулювання ринку цінних паперів, сприяючи перерозподілу капіталів із менш привабливих секторів у більш перспективні. Це, своєю чергою, підтримує економічне оздоровлення країни через ефективний розподіл фінансових ресурсів. За твердженням М. Пушкаря, її можна розглядати як один із суспільних інститутів, що забезпечує стабільне функціонування національної економіки.

1.2 Нормативне забезпечення складання фінансової звітності

В середовищі безперервних змін і зростання процесів глобалізації поступово відбувається трансформація системи обліку, а підхід до складання звітності все більше наближається до міжнародних стандартів. Сьогодні значна кількість українських підприємств уже формує фінансову звітність відповідно до Міжнародних стандартів фінансової звітності, в яких в основному визначають методи оцінки та принципи подання інформації у фінансових звітах [20].

МСФЗ не мають переваги над законодавчими актами жодної країни, проте вони сприяють гармонізації та підвищенню якості фінансової звітності на міжнародному рівні. Ці стандарти можуть слугувати основою для

формування національних стандартів у різних державах, бути прийнятими як національні стандарти або застосовуватися окремими суб'єктами господарювання за вимогою відповідних інституцій – таких як Світовий банк, фондові біржі чи Європейська комісія.

НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», яким визначено склад і основні елементи фінансової звітності було затверджено Наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. №73 [31].

Проте запропоновані зміни не змогли повністю усунути низку розбіжностей у нормативно-правовому полі та методиці заповнення звітних форм. Як наслідок, залишаються відмінності між теоретичними положеннями та практикою складання і подання фінансової звітності. Водночас зроблено перші вагомі кроки на шляху до гармонізації та наближення вітчизняної системи звітності до міжнародних стандартів.

Розглянемо склад річної фінансової звітності за НП(С)БО 1 для кожної категорії суб'єктів господарювання (табл. 1.5).

Відповідно до пункту 3 П(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» визначають наступні види звітності:

– бухгалтерська звітність, що формується за допомогою даних бухгалтерського обліку з метою задоволення інформаційних потреб її певних користувачів;

– фінансова звітність, яка надає інформацію користувачам про фінансовий стан підприємства, результати його діяльності та рух грошових коштів за звітний період.

Фінансова звітність підприємства – це система узагальнених показників, що відображають результати його фінансово-господарської діяльності за певний звітний період (місяць, квартал, рік).

Вона формується шляхом узагальнення, групування та аналітичної обробки даних поточного бухгалтерського обліку й виступає завершальним етапом облікового процесу [32].

Таблиця 1.5 – Склад річної фінансової звітності суб'єктів господарювання

Категорії підприємств	Склад звітності
1	2
Юридичні особи, крім банків, бюджетних установ, суб'єктів малого підприємництва та представництв іноземних суб'єктів господарювання, які подають фінансову звітність (у т.ч. і юридичні особи, які зобов'язані або самостійно обрали складання фінансової звітності відповідно до МСФЗ)	Індивідуальна фінансова звітність: – Баланс (ф. №1); – Звіт про фінансові результати (ф. №2); – Звіт про рух грошових коштів (ф. №3); – Звіт про власний капітал (ф. №4); – Примітки до річної фінансової звітності.
	Консолідована фінансова звітність: – Баланс (ф. №1-к); – Звіт про фінансові результати (ф. №2-к); – Звіт про рух грошових коштів (ф. №3-к та 3-кн); – Звіт про власний капітал (ф. №4-к); – Примітки до річної фінансової звітності.
Суб'єкти малого підприємництва, крім платників єдиного податку III групи та суб'єктів малого підприємництва, які відповідають умовам п.154.6 ПКУ та представництв іноземних суб'єктів господарювання	Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва (абзаци 3, 4 п. 2 р. I П(С)БО 25): – Баланс (ф. №1 – м); – Звіт: про фінансові результати (ф. №2 – м).
Платники єдиного податку III групи та суб'єкти малого підприємництва, які відповідають критеріям п.154.6 ПКУ,	Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва (абз. 6 п. 2 I П(С)БО 25): – Баланс (ф. №1 – мс); – Звіт про фінансові результати (ф. №2 – мс)

При складанні фінансової звітності необхідно забезпечувати внутрішню узгодженість і єдність усіх показників, які в ній відображаються.

Метою складання будь-якої звітності підприємства є надання користувачам необхідної інформації для прийняття обґрунтованих управлінських, інвестиційних та економічних рішень.

Відповідно до статті 3 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та пункту 4 НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», метою бухгалтерського обліку і фінансової звітності є надання повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан, результати діяльності й рух грошових коштів підприємства для широкого кола користувачів [50].

Метою складання фінансової звітності є забезпечення користувачів

повною, достовірною та об’єктивною інформацією про фінансовий стан підприємства, результати його діяльності та рух грошових коштів, необхідною для прийняття обґрунтованих управлінських і економічних рішень.

Принципи складання звітності, наведені на рисунку 1.3.

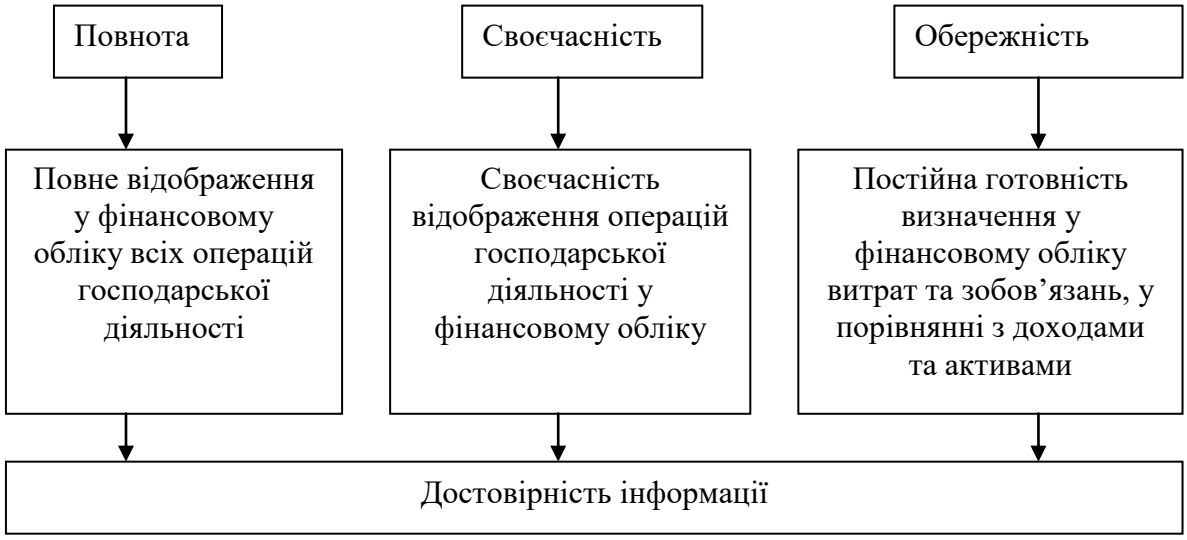

Рисунок 1.3 – Принципи складання фінансової звітності

Отже, фінансова звітність підприємства має бути сформована таким чином, щоб забезпечити інформаційні потреби користувачів, які не мають можливості вимагати підготовки спеціальних звітів, адаптованих до їхніх індивідуальних запитів.

До нормативних документів, що використовуються при складанні фінансової звітності відносяться:

– «Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності»: Наказ МФУ № 433 від 28.03.2013 р.;

– «Методичні рекомендації з перевірки порівнянності показників фінансової звітності»: Наказ МФУ № 476 від 11.04.2013 р.;

– НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : Наказ МФУ № 73 від 07.02.2013 р.;

– НП(С)БО 2 «Консолідована фінансова звітність» : Наказ МФУ № 628

від 27.06.2013 р. ;

– «Про примітки до річної фінансової звітності»: Наказ МФУ № 302 від 29.11.2000 р.;

– П(С)БО 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах»;

– П(С)БО 19 «Об'єднання підприємств»;

– П(С)БО 20 «Консолідована фінансова звітність»;

– П(С)БО 23 «Розкриття інформації щодо пов'язаних сторін»;

– П(С)БО 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва»;

– П(С)БО 29 «Фінансова звітність за сегментами».

Фінансова звітність – це форма бухгалтерської звітності, яка відображає інформацію про фінансовий стан підприємства, результати його діяльності та рух грошових коштів за певний звітний період. Вона являє собою сукупність показників, що мають як логічний, так і інформаційний взаємозв’язок. Логічний взаємозв’язок проявляється у взаємодоповненні та узгодженості між розділами і статтями різних форм звітності [60].

Регулярне складання стандартної звітності на підприємствах дозволяє оперативно проводити аналіз без додаткових витрат часу на пошук необхідної інформації. Це також дає змогу відстежувати динаміку показників та визначати загальні тенденції розвитку підприємства. Окрім основних форм звітності, іноді необхідна додаткова інформація про діяльність підприємства, яку не завжди можна отримати з фінансових звітів. Обсяг і зміст такої інформації визначаються специфікою галузі або особливостями конкретного підприємства. Фінансова звітність складається з наступних форм звітів:

– Балансу (Звіту про фінансовий стан) – форма №1;

– Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) – форма № 2;

– Звіту про рух грошових коштів форма – № 3;

– Звіту про власний капітал форма – № 4;

– Приміток до фінансової звітності;

– інформації за сегментами [77].

Інформація, що розкривається в кожній формі фінансової звітності відображено у таблиці 1.6 .

Таблиця 1.6 – Розкриття інформації у формах фінансової звітності

Форма	Інформація для розкриття
Форма № 1 «Баланс» («Звіт про фінансовий стан»)	У Балансі підприємства відображають активи, зобов'язання та власний капітал на певну дату
Форма № 2 «Звіт про фінансові результати» («Звіт про сукупний дохід»)	У Звіті про фінансові результати відображають доходи, витрати і фінансові результати діяльності підприємства за звітний період
Форма № 3 «Звіт про рух грошових коштів»	У Звіті про рух грошових коштів відображають надходження і витрати грошових коштів у результаті операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства у звітному періоді.
Форма № 4 «Звіт про власний капітал»	У Звіті про власний капітал відображають зміни у складі власного капіталу підприємства протягом звітного періоду.
Форма № 5 «Примітки до річної фінансової звітності»	У Примітках до річної фінансової звітності відображають показники і пояснення, що забезпечують деталізацію і обґрунтованість статей фінансових звітів, а також іншу інформацію, розкриття якої передбачено відповідними П(С)БО.

До складу фінансової звітності входять показники діяльності філій, представництв, відділень та інших відособлених підрозділів підприємства.

У балансі (звіті про фінансовий стан) відображаються активи, зобов'язання та власний капітал підприємства. У випадках, передбачених нормативно-правовими актами, може складатися окремий баланс для таких підрозділів.

У разі складання окремого балансу філій, представництв, відділень та інших відокремлених підрозділів, виділених підприємством для формування окремого балансу, а також щодо операцій, які за законом підлягають відображенню в окремому балансі, інформація з первинних документів щодо господарських операцій заноситься до спеціальних регістрів бухгалтерського обліку. Ці регістри відкриваються або для конкретного підрозділу, або для

обліку господарських операцій певного виду діяльності підприємства [11] .

На підставі даних спеціальних регістрів бухгалтерського обліку формуються окремий баланс та відповідні форми фінансової звітності за певними господарськими операціями. Показники цього окремого балансу та звітних форм надалі включаються до загального балансу і форм фінансової звітності підприємства.

Особливості складання окремого балансу для спільної діяльності регламентуються НП(С)БО або МСФЗ. При формуванні балансу та відповідних форм фінансової звітності підприємства з урахуванням даних окремого балансу та окремих форм фінансової звітності інформація про внутрішньогосподарські розрахунки (що є взаємними зобов'язаннями у рівній величині) не включається.

У звіті про фінансові результати (звіті про сукупний дохід) надається інформація щодо доходів, витрат, прибутків і збитків, іншого сукупного доходу та загального сукупного доходу підприємства за звітний період.

У звіті про рух грошових коштів відображаються дані про надходження та використання коштів протягом звітного періоду в результаті операційної, інвестиційної та фінансової діяльності. Підприємство при складанні фінансової або консолідованої фінансової звітності може обрати метод складання цього звіту як прямий так і непрямий, з використанням відповідної форми звітності.

Підприємство деталізовано відображає суми надходжень та видатків, що виникають у результаті операційної, інвестиційної та фінансової діяльності. У разі, якщо в рамках однієї операції рух грошових коштів стосується різних видів діяльності, то відповідні суми показуються окремо, в складі кожного виду діяльності. Внутрішні зміни у складі грошових коштів до звіту не включаються. Негрошові операції, такі як отримання активів через фінансову оренду, або бартерні операції, або придбання активів шляхом випуску акцій, також не відображаються у звіті про рух грошових коштів [8].

Що стосується звіту про власний капітал, то в ньому відображаються зміни у складі власного капіталу підприємства протягом звітного періоду. Показники, що наводяться у графах звіту про власний капітал, повинні відповідати складовим власного капіталу, що зазначені у розділі І «Власний капітал» балансу. Для можливості проведення порівняльного аналізу, підприємства повинні додавати до річного звіту також звіт про власний капітал за попередній звітний період.

1.3 Фінансова звітність як інформаційна база аналізу фінансового стану підприємства

В умовах ринкової економіки підприємства змушені витрачати багато сил, щоб зберігати конкурентоспроможність, отримувати прибуток, забезпечувати платоспроможність і уникати банкрутства. Успішне функціонування суб’єктів господарювання можливе лише за наявності ефективного, раціонального та зваженого менеджменту. Більшість проблем і негативних явищ у діяльності підприємства зазвичай виникають через помилки керівництва в аналітичній роботі, адже саме якісний аналіз дає змогу запобігти розвитку кризових ситуацій. Таким чином, стабільність, рентабельність і сталий розвиток підприємства безпосередньо залежать від належної організації та високої якості фінансового аналізу, який має бути одним із головних завдань менеджменту.

Крім того, проведення аналізу дає можливість своєчасно вжити заходів, спрямованих на покращення показників фінансово-господарської діяльності підприємства [6] .

Фінансовий стан підприємства відображає рівень забезпеченості необхідними фінансовими ресурсами для його стабільного функціонування, раціональність їх розподілу та ефективність використання, а також

характеризується станом фінансових взаємовідносин із контрагентами, рівнем платоспроможності та фінансової стійкості.

Аналіз фінансового стану будь-якого підприємства є вкрай важливим та необхідним процесом. Фінансовий аналіз виступає інструментом оцінювання та прогнозування фінансового стану підприємства на основі його бухгалтерської звітності. Відповідно до вимог НП(С)БО 1, основною вимогою до інформації, що подається у фінансовій звітності, є її правдиве відображення результатів діяльності підприємства.

Для забезпечення достовірного подання дані фінансової звітності повинні відповідати таким якісним характеристикам, як достовірність, зрозумілість, значущість та відповідність показників [12] .

Процес аналізу фінансової звітності складається з декількох етапів (рис. 1.4) .

Рисунок 1.4 – Процес проведення аналізу фінансової звітності

Аналіз формує необхідну інформаційну основу для прийняття рішень у поточному та стратегічному фінансовому управлінні. Не менш важливим є

те, що він сприяє забезпеченню оптимального виробничого й соціального розвитку колективу шляхом використання резервів, виявлених у процесі проведення аналізу.

У разі здійснення аналізу фінансової звітності, потрібно звернути увагу, що кожна форма звітності розкриває особисту інформацію про діяльність підприємства (табл. 1.7).

Таблиця 1.7 – Інформація про діяльність підприємства у формах фінансової звітності

Зміст	Оцінка інформації
БАЛАНС	
Інформація про економічні ресурси підприємства на звітну дату	Аналіз складу ресурсів, оцінка ліквідності та платоспроможності підприємства; прогнозування майбутніх потреб у позиках; прогнозування змін в складі ресурсів
ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ	
Дані про доходи та витрати підприємства та фінансові результати за звітний період	Аналізта і прогнозування прибуткової діяльності підприємства
ЗВІТ ПРО РУХ ГРОШОВИХ КОШТІВ	
Дані про надходження та витрати грошових коштів за звітний період	Аналізта і прогнозування операційної, інвестиційної та фінансової видів діяльності підприємства
ЗВІТ ПРО ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ	
Дані про склад та структуру власного та залученого капіталу підприємства за звітний період	Аналіз та і прогнозування змін у структурі та складі власного та залученого капіталу підприємства
ПРИМІТКИ	
Дані про облікову політику, інформація; що відсутня в інших звітах, але є обов’язковою до розкриття	Аналіз та і прогнозування облікової політики; ризиків та невизначеності, що впливають на фінансову діяльність

Під час проведення аналізу фінансова звітність повинна забезпечувати можливість оцінити динаміку та перспективи отримання прибутку підприємством, а також дозволяти визначити рівень наявних фінансових ресурсів і ефективність їх використання. Крім того, фінансова звітність має слугувати основою для прийняття обґрунтованих управлінських рішень щодо фінансової діяльності суб’єкта господарювання [24].

Основними функціями фінансової звітності є наступні:

– забезпечення об’єктивної оцінки фінансового стану підприємства;

– виявлення чинників та причини, що зумовили поточний стан підприємства;

– основа для підготовки та обґрунтування управлінських рішень;

– підстава своєчасного прийняття заходів, спрямованих на підвищення платоспроможності суб’єкта господарювання;

– підстава формування планів щодо поліпшення фінансового стану підприємства;

– пошук та ефективне використання резервів для зміцнення фінансового становища і підвищення результативності діяльності підприємства.

Методичні прийоми аналізу фінансової звітності реалізується через застосування відповідних методів дослідження. Правильно обраний метод є запорукою отримання точних і достовірних результатів при оцінюванні ефективності розвитку підприємства.

На практиці використовується кілька методів аналізу фінансової звітності, які поділяються на дві основні групи:

– якісні, що вони не містять числових характеристик досліджуваних явищ, а лише дають відповідь на аналітичні запитання, т

– кількісні, що забезпечують точний числовий опис економічних процесів [35].

Під час аналізу фінансової звітності використовуються різноманітні спеціальні прийоми. До цих прийомів відносяться: групування, розрахунок фінансових коефіцієнтів, балансове зіставлення, узагальнення, графічне відображення показників, дисконтування, деталізація загальних показників, метод ланцюгових підстановок, розрахунок рядів динаміки, порівняння, використання індексів та економіко-математичних методів.

Застосування цих методів і прийомів дозволяє визначити основні складові процесу аналізу діяльності суб’єкта господарювання, до яких належать:

– горизонтальний аналіз, який аналіз проводиться з метою отримання інформації про динаміку окремих фінансових показників, розрахованих на основі даних фінансової звітності за певний період. У процесі горизонтального аналізу визначають як абсолютні, так і відносні зміни показників, обчислюють темпи їх зростання або зниження за різні проміжки часу, що дозволяє виявити загальні тенденції розвитку підприємства;

–вертикальний аналіз, ґрунтується на визначенні та порівнянні питомої ваги окремих структурних елементів фінансової звітності у загальному підсумку відповідного показника. Вертикальний аналіз дозволяє оцінити структуру активів, капіталу, зобов'язань, доходів і витрат підприємства, а також виявити зміни у співвідношеннях між їх складовими;

– порівняльний аналіз, що передбачає зіставлення даних планових та фактичних показників або фактичних і нормативних величин. Для порівняння використовуються такі показники, як обсяг реалізації, собівартість, ціна готової продукції та інші фінансово-господарські величини, що дозволяє оцінити відхилення та ефективність діяльності підприємства;

– коефіцієнтний аналіз, що полягає у порівнянні показників фінансової звітності з метою подальшого розрахунку різних фінансових коефіцієнтів, таких як коефіцієнти платоспроможності, оборотності активів, фінансової стабільності та інших, що дає змогу оцінити фінансовий стан і ефективність діяльності підприємства.

– факторний аналіз, що проводиться з метою оцінки впливу окремих факторів на рівень ключових фінансових показників підприємства, що дозволяє виявити причини змін у його діяльності та приймати обґрунтовані управлінські рішення [23] .

Таким чином, аналіз фінансової звітності дозволяє отримати комплексну інформацію про фінансовий стан підприємства, результати його діяльності та рух грошових коштів. Результати такого аналізу є надзвичайно корисними для більшості користувачів звітності, оскільки саме на їх основі

приймаються управлінські та інші фінансові рішення. Підприємства повинні мати змогу визначати, чи зростає або знижується питома вага власного капіталу, а також оцінювати ефективність використання ресурсів. Підсумовуючи результати дослідження можна зробити висновок, що аналіз фінансової звітності є ключовим елементом для забезпечення успішного функціонування та розвитку підприємства.

РОЗДІЛ 2
МЕТОДИКА СКЛАДАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ НА ТОВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ЗАВОД ВИСОКОВОЛЬТНОГО ОБЛАДНАННЯ»

2.1 Організаційно-економічна характеристика підприємства

ТОВ «Запорізький завод високовольтного обладнання», знаходиться у приватній власності та діє на підставі Законів України «Про господарські товариства», «Про власність», Цивільного та господарського кодексів України та іншого чинного в Україні законодавства.

ТОВ «ЗЗВО» було створене та функціонує на основі статуту, що визначає повну характеристику напрямів діяльності зазначеного суб'єкта господарювання.

Підприємство реалізує свою діяльність на українському ринку з виробництва та постачання електророзподільного обладнання, яке забезпечує безперебійну передачу електроенергії суб'єктам господарювання.

Метою створення товариства є отримання прибутку шляхом задоволення потреб ринку у продукції та послугах, що відповідають напрямкам його діяльності. Здобутий прибуток спрямовується на розвиток підприємства та задоволення економічних і соціальних інтересів учасників.

Основним видом діяльності підприємства у відповідності до КВЕД 27.11 та 27.12 є виробництво електродвигунів, генераторів, трансформаторів, електророзподільчої та контрольної апаратури.

Іншими видами діяльності ТОВ «ЗЗВО» відповідно до Статуту та КВЕД-2010 та Статуту визначені наступні:

- 41.20 Будівництво житлових і нежитлових будівель;
- 42.99 Будівництво інших споруд;
- 43.99 Інші спеціалізовані будівельні роботи;

– 46.69 Оптова торгівля іншими машинами й устаткуванням.

Крім того, діяльність товариства включає надання побутових послуг населенню, підприємствам і організаціям, а також транспортних послуг як для підприємств, так і для приватних осіб.

Вся господарська діяльність ТОВ «ЗЗВО» здійснюється відповідно вимог чинного законодавства України. Фінансовий облік на ТОВ «ЗЗВО» ведеться у відповідності до вимог закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», НП(С)БО та наказу директора ТОВ «ЗЗВО» «Про облікову політику».

ТОВ «ЗЗВО» знаходиться на загальній системі оподаткування та є платником ПДВ. Станом на кінець 2023 року на ТОВ «ЗЗВО» середнє облікова кількість робітників складала 33 чоловіка..

На підприємстві впроваджено централізовану систему функціонування облікової служби, що означає зосередження всіх облікових процесів у центральній бухгалтерії. Облік на ТОВ «Запорізький завод високовольтного обладнання» здійснюється за допомогою програмного забезпечення M.E.Doc.

Директор ТОВ «ЗЗВО» забезпечив належну організацію бухгалтерського обліку, створивши відповідні умови. Він також сприяв виконанню законних вимог бухгалтера всіма підрозділами та працівниками, які беруть участь у процесах обліку, зокрема щодо дотримання правил оформлення та передавання до обліку первинної документації.

З метою забезпечення прозорості та здійснення контролю за операціями фінансово-господарської діяльності ТОВ «ЗЗВО» здійснює ретельний бухгалтерський та оперативний облік, а також формує й подає передбачену законодавством фінансову та податкову звітність. Уся статистична, фінансова та податкова звітність формується і передається до відповідних органів у встановленому обсязі. Фінансова звітність підприємства готується на основі даних бухгалтерського обліку. Управлінський персонал несе відповідальність за підготовку фінансових звітів та забезпечення їх достовірного відображення відповідно до чинного

законодавства.

Відповідно до закону України "Про бухгалтерський облік", підприємство здійснює щорічну інвентаризацію своїх активів і зобов’язань. Під час цього процесу перевіряється їхній стан, наявність і проводиться документальне підтвердження та оцінка. Згідно з пунктом 1 статті 10 закону «Інвентаризація активів і зобов’язань», інвентаризація спрямована на забезпечення достовірності даних бухгалтерського обліку і фінансової звітності підприємства.

Розглянемо основні фінансово-економічні показники ТОВ «ЗЗВО» за 2021 – 2023 рр. (табл. 2.1).

Таблиця 2.1 – Фінансово-економічні показники діяльності ТОВ «ЗЗВО» за 2022 – 2023 роки

Показники	Одиниця виміру	Роки		Відхилення	Темп зростання (%)
		2022	2023		
1	2	3	4	5	6
Чистий обсяг реалізації продукції	тис. грн	227658,6	271622,6	43964	119,31
Собівартість реалізованої продукції	тис. грн	181935	215883	33948	118,66
Чисельність промислово-виробничою персоналу	чол.	34	35	1	102,94
Середньорічна вартість основних засобів	тис. грн	49335,3	44125,2	-5210,1	89,44
Прибуток від реалізації продукції	тис. грн	45723,6	55739,6	10016	121,91
Рентабельність продукції	%	25,24	26,17	0,93	103,68

За результатами проведеного аналізу можна зазначити, що дохід (виручка) від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг має тенденцію до зростання з кожним роком і відповідно на кінець 2023 року становить 271622,6 тис. грн. Це зростання було пов’язане із зовнішніми факторами

(зростанням рівня діючих цін на продукцію у 2022 та 2023 роках). ТОВ «ЗЗВО» отримує прибуток від основної операційної діяльності, який у 2023 році у порівнянні з 2022 роком зріс на 10016 тис. грн. і становив 55739,6 тис. грн. Що стосується зміни середньорічної вартості основних засобів, то темп їх зростання у 2023 складав 89,44%.

Показник фондовіддачі демонструє тенденцію до зростання. На кожну одиницю основних засобів припадає понад три одиниці реалізованої продукції. Це свідчить про зростання ефективності використання основних засобів підприємства в період 2021–2023 рр. Причинами такого зростання стали зміна структури основних засобів та зростання обсягів реалізації.

За результатами проведеного дослідження можна зробити висновок, що фінансово-господарські показники діяльності ТОВ «ЗЗВО» за аналізований період підтверджують його стабільне функціонування та свідчать про тенденцію до поступового зростання доходів від основної операційної діяльності. Водночас підприємству варто приділити більше уваги детальному аналізу витрат і управлінню прибутковістю в цілому.

2.2 Склад фінансової звітності та методика її складання

Формування балансу підприємства проводиться поетапно, що забезпечує максимально точний і повний розрахунок даних. Баланс складається на кінець останнього дня звітного періоду в тисячах гривень без використання десяткових знаків. Під час виконання розрахунків усі дані враховуються без округлення, а вже після цього проводиться їхнє округлення. Заборонено здійснювати взаємне згортання статей активів і зобов'язань. На підготовчому етапі обов'язково проводиться інвентаризація активів і зобов'язань для підтвердження їхньої наявності та оцінки. Особливо важливим є проведення річної інвентаризації. Також здійснюється перевірка

бухгалтерських записів, аналізуються рахунки бухгалтерського обліку, їхні залишки, правильність відображення та відповідність наданим документам. Додатково перевіряється відповідність аналітичного обліку синтетичному, щоб забезпечити узгодженість даних [14].

У формі балансу відображаються всі його статті: активи впорядковуються за ступенем зменшення ліквідності, а також зазначаються пасиви і власний капітал.

Забезпечується виконання бухгалтерського рівняння: сума активів дорівнює сумі пасивів і власного капіталу, а також перевіряється відповідність загальної суми активів сумі пасивів. Аналізуються окремі статті балансу, оцінюється точність даних у кожній статті та їх відповідність обліковим регістрам.

Форма та порядок заповнення статей балансу подано у таблиці 2.2.

Таблиця 2.2 – Порядок заповнення основних рядків балансу

Стаття	Код рядка	Формула розрахунку або сальдо рахунків
1	2	3
Актив		
Нематеріальні активи	1000	1001 – 1002
Основні засоби	1010	1011 – 1012
Інвестиційна нерухомість	1015	1016 – 1017 у разі, якщо облік ведеться за первісною вартістю
Усього за розділом I	1095	1000 + 1005 +1010 + 1015+ 1020+ 1030+ 1035+ 1040+ 1045+ 1050+ 1060+1065_ 1090
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	Д-т 36 – Кт 38 + Д-т 34 у разі, якщо інформацію про отримані векселі не наводять в ряд. 1120
Витрати майбутніх періодів	1170	Д-т 39
Усього за розділом II	1195	Сума рядків 110 +. 1110+1115+ 1120+ 1125+ 1I30+ 1135+ 1140+ 1145+ 1155+ 1160+ 1165+ 1170+ 1180+ 1190
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	Д-т 286
Баланс	1300	Сума рядків 1095+ 1195+ 1200
Пасив		
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	Різниця К-т 40 - Кт 404

Продовження таблиці 2.2

1	2	3
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	К-т 441 (Д-т 442)
Інші резерви	1435	Для страховиків наводяться інші компоненти власного капіталу, які не відносяться до інших статей розділу
Усього за розділом I	1495	Сума рядків 1400+ 1405+ 1410+ 1415,+1435 ± 1420 – 1425 – 1430
Довгострокові кредити	1510	К-т 501, 502, 503, 504
Усього за розділом II	1595	1500+ 1505+ 1510+ 1515+1520+1525+1530+1535+ 1540+ 1545
Короткострокові кредити банків	1600	К-т 31 «овердрафт», К-т 60
Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1615	К-т 63 + К-т 62 у разі, якщо інформація про видані векселі не відображена в ряд. 1605
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	К-т 681 або К-т 36 у разі, якщо підприємство не обліковує передоплату на рахунках 371 і 681
Усього за розділом III	1695	1600+1690
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	К-т 680
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	Приватні пенсійні фонди

Помилки під час складання балансу можуть призвести до спотворення фінансової звітності, порушення нормативних вимог і, як наслідок, неправильних управлінських рішень. Основними помилками при складанні балансу є наступні:

– нерівність підсумків частин балансу (Активи = Пасиви + Власний капітал) в результаті помилкового відображення залишків рахунків, пропуск або подвійна реєстрація операцій;

– помилкова класифікація статей балансу, наприклад, довгострокова дебіторська заборгованість віднесена до оборотних активів;

– помилка при розділі категорії на активи і пасиви, наприклад, кредиторську заборгованість хибно віднесено до складу активів;

– неповне відображення інформації при заповненні балансу, наприклад,

неврахування всіх активів чи зобов'язань підприємства або пропущення даних з аналітичних рахунків [19].

Щоб уникнути вище зазначених помилок, необхідно обов'язково провести інвентаризацію перед складанням балансу, щоб підтвердити достовірність активів і зобов'язань. Також важливо актуалізувати облікові оцінки, звірити дані аналітичного і синтетичного обліку та перевірити правильність арифметичних підрахунків. Рекомендовано здійснити додатковий контроль якості заповнення балансу за участю кваліфікованих спеціалістів.

ТОВ «ЗЗВО» у 2021-2023рр. подавало п'ять форм фінансової звітності. Приклад складання балансу надано у таблиці 2.3.

Таблиця 2.3 – Баланс ТОВ «ЗЗВО» за 2021-2023 роки

Статті балансу	На кінець звітного періоду		
	2021	2022	2023
АКТИВ			
Необоротні активи Усього за розділом I	33142	43814	42057
Оборотні активи Усього за розділом II	26078	31140	32117
Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття Усього за розділом III			I
Баланс	59220	74954	74174
ПАСИВ			
Власний капітал Усього за розділом I	27005	38122	36603
Довгострокові зобов'язання і забезпечення Усього за розділом II	15036	15160	11476
Поточні зобов'язання і забезпечення Усього за розділом III	17179	21672	26095
Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття Усього за розділом IV			
Баланс	59220	74954	74174

За результатами проведеного аналізу видно, що за три років сума

необоротних активів майже не змінилася. Показники пасиву балансу також залишилися майже без змін.

Звіт про фінансові результати, також відомий як звіт про сукупний дохід, містить ключову інформацію щодо доходів, витрат, прибутків, збитків і загального сукупного доходу підприємства за аналізований період. На відміну від балансу, у цьому звіті наводяться дані про обороти за звітний період, а не залишки за рахунками. Структура звіту включає такі розділи: «Фінансові результати», «Сукупний дохід», «Елементи операційних витрат» і «Розрахунок показників прибутковості акцій».

У першому розділі «Фінансові результати» наведено інформацію про доходи та витрати, які відповідають критеріям, встановленим відповідно до НП(С)БО.

Стаття «Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)» відображає дохід, що був отриманий від реалізації продукції, товарів, робіт чи послуг, зокрема від орендних платежів за об'єкти інвестиційної нерухомості. Цей показник відображає дохід підприємства від його основної діяльності. Із загальної суми виключаються надані знижки, вартість повернутих раніше проданих товарів, доходи, що згідно з договорами належать комітентам, а також податки й збори, зокрема ПДВ та акцизний податок.

Стаття «Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)» відображає виробничу собівартість реалізованої продукції, товарів, робіт, послуг. Це ті витрати, які безпосередньо пов’язані з виготовленням або придбанням продукції, визначені відповідно до стандарту НП(С)БО 16 «Витрати». Зазначена стаття також включає постійні нерозподілені загальновиробничі витрати, що входять до собівартості реалізованої продукції, сума вказується у дужках.

Валовий прибуток або збиток розраховується як різниця між чистим доходом від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг та собівартістю реалізованої продукції,товарів, робіт, послуг. Якщо отримане значення є

позитивним, то воно зазначається у графі «Валовий прибуток», якщо від'ємним, то у графі «Валовий збиток» та відображається в дужках.

У статті «Інші операційні доходи» відображаються суми доходів, отриманих від операційної діяльності підприємства без врахування непрямих податків і зборів, за винятком доходу від реалізації продукції товарів, робіт, послуг [34].

У статті «Адміністративні витрати» надаються загальногосподарські витрати, що пов'язані з управлінням та обслуговуванням підприємства. Їх сума також зазначається у дужках.

У статті «Витрати на збут» відображають витрати, що виникають у процесі реалізації продукції, товарів, робіт, послуг, які також подаються в дужках.

У статті «Інші операційні витрати» відображаються всі операційні витрати, які не увійшли до попередніх статей звіту. Сума цих витрат також зазначається у дужках. Порядок формування фінансового результату підприємства подається вищесказане в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4 – Порядок формування фінансового результату підприємства

Вид діяльності	Відображення в обліку	
	Дт	Кт
Операційна	70, 71	791
	791	90,91,92,93,94
	*791	23, 80,81,82,83,84
Фінансова	72, 73	792
	792	95, 96
	*792	85 (Фінансові витрати)
Інша	74	793
	793	97
	*793	85 (Витрати, пов'язані з інвестиційною діяльністю)
*Для підприємств, які використовують тільки рахунки класу 8		

Суми витрат відображають в дужках. Стаття «Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування» відображається показник,

розрахований відповідно до НП(С)БО 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність»:

– прибуток або збиток від припиненої діяльності після оподаткування;

– прибуток або збиток від переоцінки необоротних активів та груп вибуття, припиненої діяльності. Вони оцінюються за чистою вартістю реалізації. Сума збитку наводиться в дужках.

Стаття «Чистий фінансовий результат» є алгебраїчною сумою наступних показників: «Фінансовий результат до оподаткування», «Витрати з податку на прибуток», та «Прибуток або збиток від припиненої діяльності після оподаткування» [50].

Звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід) ТОВ «ЗЗВО» за три років наведено у таблиці 2.5.

Таблиця 2.5 – Звіт про фінансові результати ТОВ «ЗЗВО» за 2021-2023 роки

Статті І розділу Звіту про фінансові результати	2021	2022	2023
Доходи разом, тис. грн	134301	233730	356009
Витрати разом, тис. грн	132469	232243	349858
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток, тис. грн	1832	1487	6151
Чистий прибуток , тис. грн	1502	1219	5044

Проведене дослідження дає можливість побачити, що протягом аналізованого періоду підприємство було прибутковим. Розмір чистого прибутку збільшився з 2021 по 2023 рр. більше ніж у 3 рази. У 2022 році чистий прибуток, отриманий ТОВ «ЗЗВО» зменшився на 20% у порівнянні з 2021 р., але підприємство залишилось прибутковим (чистий прибуток склав 1219,18тис. грн.), що вказує на ефективне управління господарською діяльністю підприємства.

Розділ ІІ «Сукупний дохід» звіту про фінансові результати слугує засобом для підвищення прозорості звітності. Він охоплює показники, що не входять безпосередньо до прибутку або збитку, проте мають вплив на

власний капітал підприємства.

На ТОВ «ЗЗВО» сукупний дохід дорівнює чистому прибутку підприємства.

До Розділу ІІІ звіту про фінансові результати «Елементи операційних витрат» включається інформація про елементи операційних витрат (на виробництво і збут, управління, інші операційні витрати), які підприємство здійснило протягом звітного періоду, за виключенням сум внутрішнього обороту, тобто витрат, що становлять собівартість продукції (робіт, послуг), яка вироблена і спожита самим підприємством та сум собівартості реалізованих товарів і запасів. До елементів операційних витрат віднесено: матеріальні затрати, витрати на оплату праці, відрахування на соціальні заходи, амортизація, інші операційні витрати.

Стаття «Матеріальні витрати» відображає витрати, пов’язані з виробництвом, які включають виробничі запаси, поточні біологічні активи, малоцінні та швидкозношувані предмети, продукцію сільськогосподарського призначення, товари, а також загальновиробничі, адміністративні витрати, витрати на збут та інші потреби підприємства. При цьому сюди не входять витрати на виготовлення продукції для власного споживання, вартість поворотних відходів власного виробництва, а також собівартість реалізованих товарів і запасів.

Стаття «Витрати на оплату праці» зазначає суми заробітної плати, нарахованої за звітний період, зокрема резерв на оплату відпусток.

Стаття «Відрахування на соціальні заходи» охоплює суми нарахованого єдиного соціального внеску за звітний період, включаючи частину, пов’язану з резервом для оплати відпусток.

Стаття «Амортизація» показує суми, нараховані за звітний період у зв’язку зі зносом основних засобів.

У статті «Інші операційні витрати» містяться всі інші витрати, пов’язані з діяльністю підприємства, які не були відображені в інших статтях цього розділу звіту [33] .

Показники розділу ІІІ «Елементи операційних витрат» Звіту про фінансові результати ТОВ «ЗЗВО» представлено в таблиці 2.4.

За даними таблиці 2.4 можна зробити висновок , що операційні витрати товариства за звітний період зросли більше, ніж 2,5 рази. При цьому питома вага їх складових майже не зазнала змін. Матеріальні та інші операційні витрати займають приблизно 85% всієї суми операційних витрат.

Таблиця 2.4 – Показники Розділу ІІІ « Елементи операційних витрат» за 2021-2023 роки

Статті ІІІ розділу Форми № 2	Структура витрат		
	2021	2022	2023
Матеріальні витрати	51,2	59,6	56,8
Витрати на оплату праці	11,3	8,6	9,8
Відрахування на соціальні заходи	2,4	1,9	2,1
Амортизація	4,9	3,1	3,2
Інші операційні витрати	30,2	26,8	28,1
Разом	100	100	100

Розділ IV «Розрахунки показників прибутковості акцій» складають тільки акціонерні товариства, чиї прості або потенційні прості акції знаходяться у відкритому продажу чи купівлі на фондових біржах.

Розділ IV «Розрахунки показників прибутковості акцій» Звіту про фінансові результати ТОВ «ЗЗВО» не заповнює.

Звіт про рух грошових коштів доповнює показники балансу підприємства (звіту про фінансовий стан) і звіту про фінансові результати (звіту про сукупний дохід), надаючи додаткову інформацію про зміни у грошових коштах та їх еквівалентах за звітний період.

Цей звіт містить розгорнуті дані за звітний період про отримані підприємством доходи та понесені витрати, які стали в результатом здійснення операційної, інвестиційної та фінансової діяльності.

Крім того, документ містить окремий рядок із даними про вплив змін валютних курсів на залишок коштів, які не належать до зазначених видів діяльності. Звіт відображає рух усіх грошових коштів підприємства за

звітний період, незалежно від їх походження, включаючи операції на банківських рахунках, готівку в касі, проценти за депозитами і кредитами, кошти в дорозі (надходження або витрати майбутніх періодів), цифрові та електронні гроші, а також кошти в національній і іноземній валюті. Це дозволяє визначити загальну суму чистого грошового прибутку підприємства.

Розділ «Рух коштів у результаті операційної діяльності» може бути складений одним із двох методів, обраним підприємством: прямим або непрямим [15] .

Звіт про рух грошових коштів ТОВ «ЗЗВО» складається прямим методом. Дані Звіту про рух грошових коштів за 2021-2023р. відображено в таблиці 2.5.

Таблиця 2.5 – Звіт про рух грошових коштів за 2021-2023 роки

Статті Звіту про рух грошових коштів	2021	2022	2023
Чистий рух коштів від операційної діяльності	(8177)	(9459)	3850
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	(7285)	(4391)	(12335)
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	15764	13274	8468
Чистий рух грошових коштів за звітний період	302	(576)	(17)
Залишок коштів на початок року	736	1038	492
Залишок коштів на початок року	1038	462	475

За 2021-2023рр. можна спостерігати, що підприємство постійно витрачає кошти на інвестиційну діяльність, що, в першу чергу, є відображенням модернізації основних засобів підприємства. Чистий рух коштів від фінансової діяльності змінилося зменшився у два рази за рахунок зменшення отриманих позик. У 2023 році надходження від реалізації значно перевищили суми витрачання на закупівлю матеріалів.

Звіт про власний капітал містить інформацію щодо змін у структурі капіталу підприємства, деталізуючи дані розділу І пасиву Балансу та розділу ІІ Звіту про фінансові результати. Складовими власного капіталу є наступні

його види зареєстрований (пайовий) капітал, капітал у дооцінках, додатковий капітал, резервний капітал, нерозподілений прибуток (непокритий збиток), вилучений капітал і неоплачений капітал.

Такий звіт складається на основі балансу, фінансових результатів і даних рахунків класу 4 «Власний капітал та забезпечення зобов'язань». Підсумковий залишок власного капіталу на кінець року, зазначений у розділі І пасиву балансу, повинен відповідати відповідним даним звіту про власний капітал за той самий період.

Зміни у власному капіталі ТОВ «ЗЗВО» за 2020-2023 рр. наведено у таблиці 2.6.

Таблиця 2.6 – Звіт про власний капітал за 2021-2023 роки

	Зареєстрований (пайовий) капітал	Капітал у дооцінка х	Додатковий капітал	Резервний капітал	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	Неоплачений капітал	Вилучений капітал	Всього
Залишок на початок 2021р	1650				33751			35401
Зміни у 2021 р					1502			1502
Залишок на початок 2022р	1650				35253			36903
Зміни у 2022 р					1219			1219
Залишок на початок 2023р	1650				36472			38122
Зміни у 2023 р					(515)			(1519)
Залишок на кінець 2023р	1650				34953			36603

Власний капітал аналізованого підприємства складається з двох складових: статутного капіталу та нерозподіленого прибутку. Зміни у власному капіталі відбуваються тільки за рахунок отримання підприємством прибутку. За аналізований період він зріс 34,5%

Відповідно до НП(С)БО 1, примітки до фінансової звітності виступають як сукупність показників і пояснень, що деталізують і обґрунтовують статті фінансової звітності. Вони також містять додаткову

інформацію, розкриття якої передбачене відповідними НП(С)БО або МСФЗ. Наказом Міністерства фінансів України № 302 від 29 листопада 2000 року затверджено типову форму приміток до фінансової звітності підприємств (Форма № 5) [28].

Вона застосовується відповідно до національних стандартів і встановлює мінімальний перелік показників, які необхідно подати в примітках до фінансової звітності. У примітках до річної фінансової звітності організації зобов'язані розкривати інформацію згідно з вимогами П(С)БО. Примітки до фінансової звітності у Формі №5 складаються з 15 розділів. ТОВ «ЗЗВО» за 2021-2023 рр. розкривав в Примітках до фінансової звітності інформацію по розділах I-X, XII-XIII.

Загальна схема складання фінансової звітності на ТОВ «ЗЗВО» представлена на рис. 2.1.

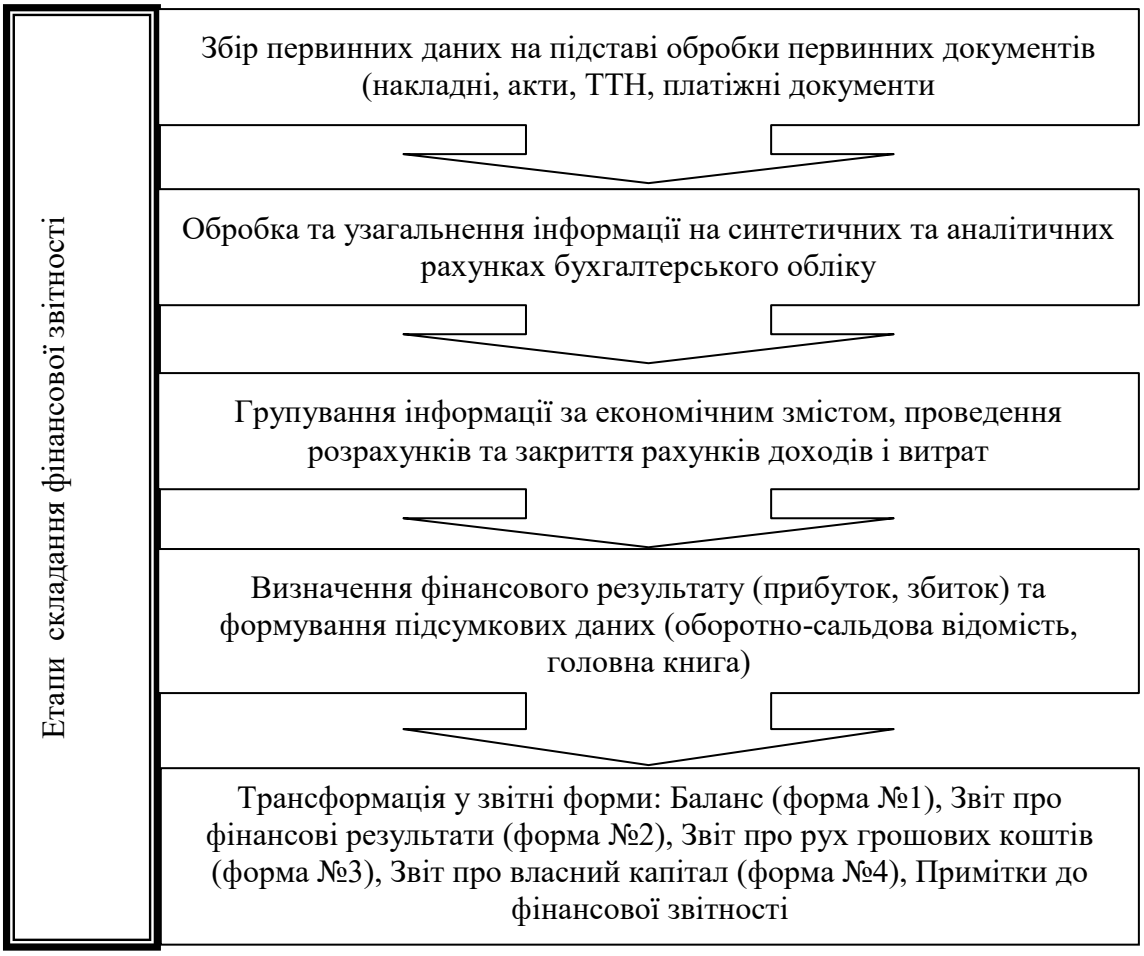

Рисунок 2.1 – Схема складання фінансової звітності на ТОВ «ЗЗВО»

Відповідно до показників діяльності ТОВ «ЗЗВО» за 2021, 2022, 2023 роки станом на 31.12.2024р., товариство відповідало критеріям середнього підприємства. Тому фінансову звітність, підприємство складає та подаватися за вимогами НП(С)БО.

2.3 Напрями удосконалення інформаційного забезпечення на підприємстві

У сучасних умовах напрями цифровізації бухгалтерського обліку демонструють суттєві зміни у підходах до управління економічною інформацією. Замість ручної обробки все частіше використовуються інтегровані облікові системи, які дозволяють автоматизувати процеси збору та аналізу інформації. Одним із ключових нововведень є запровадження віддаленого доступу до облікових даних, що значно підвищує гнучкість роботи та дає змогу співробітникам працювати з інформацією будь-якої миті і в будь-якій точці світу. Традиційне локальне зберігання інформації поступово замінюється захищеними хмарними платформами, які мінімізують ризик втрати даних та забезпечують високий рівень безпеки завдяки багаторівневим механізмам захисту та регулярним оновленням. Водночас це дозволяє знизити витрати на технічну підтримку, оскільки велика частина операцій передається на зовнішнє обслуговування. У результаті цифрові технології не тільки прискорюють і підвищують точність бухгалтерських процесів, але й відповідають сучасним викликам глобалізованої економіки, забезпечуючи дотримання міжнародних стандартів [48] .

Цифрові інструменти та технології, які використовуються в даний час у бухгалтерських системах, є наслідком світових тенденцій до цифровізації та автоматизації облікових процесів. Ключові напрями впровадження цифрових технологій:

– застосування хмарних технологій для забезпечення доступності і мобільності фінансової інформації;

– використання штучного інтелекту для аналізу великих обсягів даних і прогнозування фінансових показників (табл. 2.7).

Таблиця 2.7 – Оцінка потенціалу штучного інтелекту та хмарного середовища для складання фінансової звітності

Цифрові технології	Функціональні можливості	Тенденції впровадження
Хмарні облікові платформи	– централізація зберігання та обробка фінансових даних у хмарі з доступом у реальному часі; – доступ до аналітичних даних та фінансової звітності з будь-якого пристрою.	Впровадження хмарних облікових процесів з метою підвищення мобільності у великих і середніх компаніях.
Штучний інтелект	– автоматизована обробка великих обсягів даних для перевірки фінансової звітності; – виявлення аномалій у фінансових потоках, – аналіз історичних даних фінансової звітності для формування прогнозних показників діяльності.	Інтеграція для автоматизованого фінансового аналізу та моніторингу ризиків з використанням цифрових алгоритмів.

Поєднання штучного інтелекту та хмарних технологій утворює сильний симбіоз, що сприяє оптимізації управління фінансовими операціями. Завдяки штучному інтелекту можна швидко аналізувати об'ємні дані, створюючи точні прогнози та моделі. Хмарні системи забезпечують надійне зберігання й обробку цих даних, гарантують їх доступність і збереження цілісності.

Такі цифрові інструменти значно впливають на оптимізацію облікових процесів, зменшуючи обсяг ручної роботи та забезпечуючи швидке формування звітності. На міжнародному рівні хмарні платформи, такі як SAP і QuickBooks, вже стали стандартом як для великих корпорацій, так і для малого бізнесу, дозволяючи спростити управління фінансовими даними та

забезпечити їхню доступність у режимі реального часу. Однак при впровадженні таких рішень в Україні необхідно враховувати особливості національного контексту, які впливають на швидкість і масштаби їхнього застосування [61] .

Сучасні цифрові технології активно впроваджуються у різних секторах економіки з метою оптимізації облікових процесів. Використання хмарних платформ, таких як SAP, QuickBooks та Xero, надають можливість мобільного доступу до фінансових даних, що є ключовим для міжнародних корпорацій і компаній зі складною структурою управління. У фінансовій сфері блокчейн-технології застосовуються для створення децентралізованих реєстрів транзакцій, сприяючи зниженню ризиків фальсифікації даних і підсиленню довіри між учасниками процесу.

Активне застосування штучного інтелекту активно для автоматизації перевірки фінансової звітності та виявлення аномалій у фінансових операцій дозволяє суттєво скоротити час на перевірку і, відповідно, зменшити роботу бухгалтерських відділів. ERP-системи, такі як Oracle NetSuite та Microsoft Dynamics 365, інтегрують облікові операції з іншими бізнес-процесами, надаючи підприємствам можливість швидкого доступу до даних про активи, зобов’язання та прибутковість. Застосування цих технологій у різних галузях економіки підтверджує їхню універсальність і значний потенціал для підвищення ефективності управління фінансами.

Однією з найпоширеніших програм автоматизації бухгалтерського обліку українських підприємств є M.E.Doc. Вона призначена для автоматизації процесів створення та подання електронної звітності до відповідних контролюючих органів. Програма також забезпечує обмін документами між підприємствами та державними установами, що значно полегшує ведення податкового обліку. Її головними перевагами є відповідність чинному законодавству та регулярне оновлення функціоналу. Водночас система залишається вразливою до кіберзагроз, про що свідчать випадки попередніх хакерських атак на M.E.Doc. Тому питання забезпечення

безпеки даних залишається ключовим для користувачів.

Цифрові технології докорінно трансформували підходи до ведення бухгалтерського обліку, змінивши основні процеси: від складання звітності до забезпечення прозорості даних та моніторингу фінансових операцій. Автоматизація звітності надала можливість значно скоротити час на підготовку фінансових документів за рахунок інтегрування облікових даних в єдину систему та скасування дублювання операцій.

Прозорість ведення обліку значно покращилася завдяки можливості відстеження змін у документах та проведення контролю в реальному часі. Це має особливу цінність для великих підприємств із складною багаторівневою структурою, де раніше синхронізація даних між підрозділами часто супроводжувалася помилками та затримками. Крім того, використання цифрових технологій допомагає мінімізувати ризики шахрайства завдяки інтеграції систем автоматичного моніторингу та перевірки транзакцій.

Успішне впровадження сучасних технологій в обліковий процес базується на низці важливих аспектів. Насамперед слід адаптувати програмне забезпечення до особливостей підприємства. Це потребує детального аналізу існуючих бізнес-процесів. Окремим пріоритетом є забезпечення якісної підготовки працівників для роботи з новими інструментами, зокрема приділення значної уваги їх навчанню [25].

Працівники бухгалтерських відділів повинні опанувати технічний бік роботи з новим програмним забезпеченням та розуміти основи фінансового управління. Підвищення кваліфікації на постійній основі, участь у тренінгах та консультації з фахівцями ІТ-сфери сприятимуть оптимальній роботі системи. Проте, поряд із вагомими перевагами, впровадження нових технологій супроводжується певними викликами, серед яких:

– технічні несправності: програмне забезпечення потребує регулярного обслуговування та оновлення, щоб уникнути збоїв, що можуть вплинути на продуктивність;

– ризики кібербезпеки: використання хмарних рішень вимагає

ретельного захисту даних, зокрема застосування шифрування, багатофакторної автентифікації та періодичних аудитів безпеки.

Удосконалення бухгалтерського обліку включає впровадження інструментів штучного інтелекту для автоматизації аналітичних процесів та ідентифікації ризиків. Використання таких технологій дозволить зменшити навантаження на бухгалтерські відділи та забезпечити більш точне прогнозування фінансових показників. У рамках реформування державного фінансового сектору важливу роль відіграє поступовий підхід до інтеграції інновацій, що передбачає запуск пілотних проєктів з наступним аналізом їхньої ефективності перед масштабним впровадженням.

Крім того, упровадження нових технологій потребує значних інвестицій, що створює фінансовий тиск на малий і середній бізнес. Відсутність належної підготовки персоналу та опір організаційним змінам також можуть знижувати ефективність використання цифрових рішень.

Впровадження рекомендацій для ефективного застосування цифрових технологій на підприємстві сприятиме оптимізації облікових процесів, підвищенню прозорості звітності і їх відповідності НП(С)БО та МСФЗ.

Однак інтеграція сучасних цифрових технологій вимагає значних фінансових вкладень, що може стати серйозним викликом для малого й середнього бізнесу. Недостатній рівень підготовки персоналу також може негативно вплинути на ефективність впровадження цифровізації.

РОЗІДЛ 3
АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ НА ПІДПРИЄМСТВІ ТОВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ЗАВОД ВИСОКОВОЛЬТНОГО ОБЛАДНАННЯ» ЗА ДАНИМИ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

3.1 Аналіз показників майнового та фінансового стану підприємства

Після аналізу фінансових звітів необхідно провести всебічну оцінку фінансового стану підприємства. Для такого аналізу слід розглянути динаміку ключових показників, які з різних аспектів відображають цей стан.

До основних ознак та факторів стабільного фінансового стану підприємства належать: стійка платоспроможність, раціональне використання капіталу, своєчасність виконання розрахунків та наявність стабільних фінансових ресурсів [37].

Баланс надає порівняльну грошову оцінку усіх економічних, юридичних та адміністративно-господарських аспектів діяльності підприємства на конкретний момент часу. Оцінка фінансової стійкості підприємства здійснюється через аналіз основних складових пасиву балансу, таких як власний капітал і залучені ресурси (довгострокові та короткострокові).

Важливим показником є частка власного капіталу в активах підприємства. Крім зазначених показників, бухгалтерський баланс дозволяє визначити вартість власних оборотних активів, що необхідно для контролю їхнього використання, а також показник ефективності застосування активів, який відображає результати господарської діяльності підприємства.

Одним із основних напрямів аналізу ефективності фінансування і використання майна підприємства є аналіз ефективності використання основних засобів підприємства [23] .

Аналіз стану та ефективності використання основних засобів підприємства подано в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1 – Стан та ефективність використання основних засобів ТОВ «ЗЗВО»

Показник	2022р.	2023р.	Абсолютне відхилення (+, -) 2022р. від 2023р.	Відносне відхилення (%)
1	2	3	4	5
1.Фондомісткість	0,22	0,16	-0,05	74,96
2. Фондовіддача	4,61	6,16	1,54	133,40
3.Фондоозброєність	266,68	229,82	-36,86	86,18
4. Коефіцієнт зносу ОЗ	0,68	0,74	0,06	108,82
5. Коефіцієнт придатності ОЗ	0,32	0,26	-0,06	81,25
6. Коефіцієнт оновлення ОЗ	0,02	0,06	0,04	300,00
7. Коефіцієнт вибуття ОЗ	0,04	0,03	-0,01	75,00
8. Коефіцієнт приросту ОЗ	0,00	0,02	0,02	
9. Рентабельність ОЗ	0,98	1,25	0,27	127,55

Додаткові данні:

Введено основні засоби = 576 тис. грн в 2022 і 810 тис. грн в 2023 р.

Вибуло основних засобів = 527 тис. грн в 2022 і 40 тис. грн в 2023 р.

На ТОВ «ЗЗВО» у 2023 році по відношенню до 2022 року спостерігається зменшення вартості основних засобів на 5210,1 тис. грн, не дивлячись на те, що на підприємстві у 2023 році було введено основні засоби.

Проведене дослідження показало, що зношення основних засобів відбулося на 68% і в подальшому простежується тенденція до його зростання. Коефіцієнт придатності за досліджений період є дуже низьким і в аналізованому періоді відбулося його зниження, а саме з 0,32 до 0,26. Фондоозброєність підприємства зменшилася. Такий результат що потребує уваги апарату управління. Фондовіддача та рентабельність основних засобів позитивні. Ці показники зросли в аналізованому періоді, що свідчить про ефективне управління на ТОВ «ЗЗВО».

Наступним напрямом аналізу ефективності використання майна підприємства є аналіз ефективності використання матеріальних ресурсів.

Для проведення оцінки ефективності використання матеріальних ресурсів, застосовуються наступні показники: матеріаловіддача та матеріаломісткість (формули 3.1; 3.2).

Матеріаловіддачею є відношення обсягу виробленої продукції до суми понесених матеріальних витрат на її виробництво:

$$MB = \frac{Q}{M} \tag{3.1}$$

де МВ – матеріаловіддача;

Q – обсяг виробленої продукції;

М – матеріальні ресурси на виробництво продукції.

Матеріалоємністю є відношення загальної суми матеріальних витрат на виробництво продукції до обсягу виробленої продукції.

$$MЄ = \frac{M}{Q} \tag{3.2}$$

де МЄ – матеріалоємність;

М – матеріальні ресурси на виробництво продукції;

Q – обсяг виготовленої продукції.

За допомогою показника матеріалоємності можна бачити, яка кількість матеріальних ресурсів у грошовому вимірі припадає на 1 грн виробленої продукції. Показник матеріаловіддачі визначає, скільки продукції було виготовлено на 1 грн матеріальних ресурсів.

В залежності від цілей аналізу зазначаються показники, що можуть бути обчислені як для всієї продукції, так і для її окремих виробів. Під час проведення аналізу вивчається їх динаміка та проводиться порівняння показників підприємства з аналогічними даними конкурентних підприємств. Для прийняття управлінських рішень щодо використання матеріальних

ресурсів розробляються заходи, що спрямовані на їх більш ефективне використання та економію. Для проведення аналізу також можуть застосовуватися такі показники, як частка матеріальних ресурсів у собівартості продукції, співвідношення темпів зростання обсягу виробленої продукції й матеріальних витрат та оборотність матеріальних запасів [75] .

Оцінка ефективності використання матеріальних ресурсів ТОВ «ЗЗВО» подано в таблиці 3.2.

Таблиця 3.2 – Оцінка ефективності використання матеріальних ресурсів ТОВ «ЗЗВО»

Показник	Період			Абсолютне відхилення (+, -) 2023р. від 2022р.	Відносне відхилення (%)
	2021	2022	2023		
Початкові дані					
1. Обсяг виконаних робіт, тис. грн.	127644,40	227658,60	271622,60	43964,00	119,31
2. Матеріальні витрати, тис. грн	69801,60	126010,80	145049,60	19038,80	115,11
3. Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	107542,50	181935,00	215883,00	33948,00	118,66
4. Виробничі запаси, тис. грн.	5181	6217,20	10179,00	3961,80	163,72
Розрахункові показники					
5. Матеріаловіддача, грн.	1,83	1,81	1,87	0,07	103,65
6. Матеріалоємність, грн.	0,55	0,55	0,53	-0,02	96,48
7. Питома вага матеріальних витрат у собівартості виконаних робіт, %	64,91	69,26	67,19	-2,07	97,01
8. Оборотність виробничих запасів, разів	20,76	29,26	21,21	-8,05	72,48
9. Тривалість одного обороту виробничих запасів, дні	17,58	12,47	17,21	4,74	137,98

За результатами проведеного аналізу можна зазначити, що показники ефективності використання матеріальних ресурсів у звітному періоді є кращими у порівнянні з попередніми періодами. Матеріалоємність знизилась

і відповідно зросла матеріаловіддача на 3,52%. Розмір зменшення питомої ваги матеріальних витрат у собівартості продукції складає 2,07%. Крім того за результатами аналізу було встановлено, що на ТОВ «ЗЗВО» спостерігається зниження оборотності виробничих матеріальних запасів (з 29,26 разів до 21,21 разів). Такий результат призвів до збільшення тривалості одного обороту запасів.

Для розрахунку співвідношення темпів росту обсягу виробленої продукції і матеріальних витрат застосовується співвідношення індексів зазначених показників:

$$K = I_q \ : I_m \tag{3.3}$$

де K – коефіцієнт росту обсягу продукції і матеріальних витрат;

I_q – індекс обсягу виробленої продукції;

I_m – індекс матеріальних витрат.

На підприємстві даний показник становить:

K = 119,31 : 115,11 = 1,04.

Тобто обсяг виробництва продукції зростав швидше ніж матеріальні витрати для її виробництва.

Формула розрахунку обсягу матеріальних витрат у виробництві продукції:

$$M = Q \cdot M\text{Є} \tag{3.4}$$

Проведемо факторний аналіз зміни величини матеріальних витрат виробництві продукції. Зміна загальної суми матеріальних витрат в аналізованому періоді становить:

$\Delta M = M_ф - M_о = 145049,6 - 126010,8 = 19038,8$ тис. грн.

В тому числі за рахунок змін:

– обсягу виробництва продукції:

$$\Delta M_q = (Q_ф - Q_o) \cdot МЄ_o = (271662,6 - 227658,6) \cdot 0,55 = 24471.3 \text{ тис. грн.}$$

– матеріалоємності:

$$\Delta M_{мє} = (МЄ_ф - МЄ_o) \cdot Q_ф = (0,53 - 0,55) \cdot 271622,6 = -5432,5$$

Перевірка балансом:

$$\Delta M = \Delta M_q + \Delta M_{мє} = 24471,3 + (-5432,5) = 19038,8 \text{ тис. грн.}$$

Перевірка підтверджує правильність проведених розрахунків.

Висновок: зростання матеріальних витрат відбулося тільки за рахунок збільшення обсягу виробництва продукції. Проаналізуємо зміну обсягу виробництва продукції в результаті зміни матеріальних витрат і матеріаловіддачі.

При порівнянні фактичної матеріалоємності з плановим показником або показником попереднього періоду можна визначити зміну матеріалоємності. Після розрахунку абсолютного відхилення матеріалоємності потрібно проаналізувати, які фактори вплинули на такі зміни.

Формула розрахунку матеріалоємності виглядає наступним чином:

$$МЄ = \frac{\Sigma q \cdot m \cdot p_m}{\Sigma q p_q} \tag{3.5}$$

де МЄ – матеріалоємність;

q – обсяг виробництва визначеного продукції;

m – питома вага окремих видів матеріалів на виробництво визначеного виду продукції;

p_m – ціна за одиницю визначеного виду матеріалів;

p_q – ціна за одиницю визначеного виду продукції.

Таким чином, рівень матеріалоємності продукції залежить від зміни: асортименту продукції, структури продукції, цін і тарифів на матеріали, цін на готові вироби.

Для аналізу зміни матеріалоємності в результаті впливу вище факторів проведемо багатофакторний аналіз за допомогою використання методу ланцюгових підстановок. Після проведеного розрахунку можна визначити економію, що була досягнута за рахунок ефективного управління.

Для розрахунку ефективності використання майна підприємства застосовуються наступні показники: ресурсовіддача (інтенсивне використання) та зміна розміру майна (екстенсивне використання) (табл. 3.3).

Таблиця 3.3 – Вхідні дані для розрахунку частки інтенсивних та екстенсивних показників впливу на зміну обсягу від реалізації продукції

Показник	Період (рік)			
	2022		2023	
	ум. зн.	факт.	ум. зн.	факт.
Середньорічна сума підсумку балансу, тис. грн.	B_1	106459,31	B_2	120323,5
Обсяг від реалізації, тис. грн.	P_1	227658,60	P_2	271622,6
Ресурсовіддача	BP_1	2,14	BP_2	2,26

Порядок розрахунку частки інтенсивних та екстенсивних показників (формули 3.6 та 3.7):

$$(B_2 - B_1) \cdot BP_1 \tag{3.6}$$

$$(BP_2 - BP_1) \cdot B_2 \tag{3.7}$$

Проведемо розрахунок частки інтенсивних та екстенсивних показників впливу на зміну обсягу від реалізації продукції.

За даними ТОВ «ЗЗВО» вплив екстенсивних факторів на зміну обсягу від реалізації продукції:

(120323,5 – 106459,31) · 2,14 = 29759,2 (тис. грн.)

За даними ТОВ «ЗЗВО» вплив інтенсивних факторів на зміну обсягу від реалізації продукції:

(2,26 – 2,14) · 120323,5 = 14394,8 (тис. гри.)

За результатами аналізу можна відмітити позитивний вплив екстенсивних та інтенсивних факторів на зміну обсягу від реалізації продукції. Але екстенсивні фактори мають більший вплив. Це е відбулося за рахунок збільшення розміру і вартості майна товариства.

Методика проведення аналізу фінансового стану визначається залежно від поставлених завдань, а також таких аспектів, як часові рамки, бажана глибина аналізу, доступ до інформаційної бази, методична підготовка, кадровий потенціал і технічне забезпечення. Досягнення фінансової стабільності підприємства ґрунтується на ритмічній та результативній діяльності, ефективному управлінні виробничими ресурсами та джерелами їх формування, тобто на виваженому управлінні активами та пасивами [4].

Важливу роль у цьому відіграють прогнозоване розміщення та раціональне використання як власного, так і залученого капіталу, детальний аналіз і неупереджена оцінка фінансового стану на основі звітних даних, а також ухвалення зважених управлінських рішень для забезпечення стабільності фінансів.

Ключовими показниками фінансової стабільності підприємства виступають наступні: фінансова стійкість, рентабельність, платоспроможність, кредитоспроможність, ліквідність та ділова активність.

Ці показники лежать в основі аналізу та оцінки фінансового стану підприємства для ухвалення необхідних управлінських рішень з метою його укріплення.

Перед початком проведення аналізу фінансового стану підприємства можна проводити експрес-діагностику фінансового стану за допомогою «золотого правила» економіки, за допомогою оцінки збалансованості темпів росту чистого прибутку, виручки від реалізації, власного капіталу і сукупних активів (формула 3.8).

$$Т_{р.}ЧП > Т_{р.}В > Т_{р.}ВК > Т_{р.}А \qquad (3.8)$$

де $Т_{р.}$ЧП – темп зростання чистого прибутку;

$Т_{р.}$В – темп зростання виручки від реалізації;

$Т_{р.}$ВК – темп зростання власного капіталу;

$Т_{р.}$А – темп зростання сукупних активів.

Перейдемо до вихідних даних для початкових розрахунків експрес-діагностикою фінансового стану ТОВ «ЗЗВО» (табл. 3.4).

Таблиця 3.4 – Дані для аналізу фінансового стану методом експрес-діагностики

Показник	Період			Темп росту, %	
	2021	2022	2023	2022 / 2021	2023 / 2022
Чистий прибуток	1501,99	1219,18	5043,49	81,17	413,68
Виручка від реалізації	127644	227659	271623	178,35	119,31
Власний капітал	11359,4	24496,2	28197,9	215,65	115,11
Сукупні активи	71736,6	117200	129958	163,38	110,89

Для ТОВ «ЗЗВО» рівняння має наступний вигляд:

413,68 > 119,31 > 115,11 > 110,89

Дотримання зазначених співвідношень сприяє покращенню ключових показників ефективності роботи компанії, таких як рентабельність продажів (П/ВР) та коефіцієнт оборотності активів (ВР/А). Іншими словами, підприємство отримує більшу частку прибутку у виручці, нарощуючи кількість оборотів активів, тобто ефективніше використовує наявні ресурси. Також це свідчить про посилення фінансової стійкості ТОВ «ЗЗВО».

На основі отриманих даних менеджери ухвалюють рішення щодо управління поточними та необоротними активами і капіталом. Вони мають змогу своєчасно виявляти негативні тенденції, що можуть спричиняти зниження ліквідності балансу, а отже, погіршення загального фінансового стану підприємства.

Поняття платоспроможності та ліквідності підприємства дуже близькі.

Поняття платоспроможності та ліквідності підприємства мають багато

спільного. Їхні показники визначаються за даними балансу і відображають фінансові можливості компанії в конкретний період її діяльності.

Ліквідність характеризує здатність підприємства своєчасно виконувати поточні зобов'язання перед зовнішніми контрагентами шляхом перетворення активів у грошові кошти.

Ліквідність демонструє наявність ресурсів для оперативного погашення фінансових зобов'язань зазначеного періоду.

Ліквідність розглядають з двох боків:

– як час, що є необхідним для реалізації активу;

– як суму, що отримують від реалізації активу [76].

Структура показників ліквідності та їх значення за фактичними даними товариства відображено в таблиці 3.5.

Таблиця 3.5 – Оцінка показників ліквідності ТОВ «ЗЗВО»

Показник	Нормативне значення	Період			Відхилення (+,–)	
		2021	2022	2023	2022 / 2021	2023 / 2022
Коефіцієнт покриття	>1	1,28	1,44	1,52	0,16	0,08
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,6-0,8	0,97	0,95	1,28	-0,02	0,33
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	>0	0,01	0,02	0,04	0,01	0,02
Чистий оборотний капітал, тис. грн.	>0, збільшення	6598,8	16277,4	20335,4	9678,6	4058

На аналізованому підприємстві коефіцієнт покриття перевищує нормативний показник і демонструє позитивну динаміку зростання. Така ситуація свідчить про задовільну структуру балансу, високу платоспроможність компанії та достатність ресурсів для виконання поточних зобов’язань.

На прикладі ТОВ «ЗЗВО» видно, що коефіцієнт швидкої ліквідності демонструє здатність компанії своєчасно виконувати короткострокові зобов’язання, за умови належного розрахунку з дебіторами. У 2023 році цей показник перевищив нормативне значення, яке дорівнює одиниці, і зріс на

0,33. Це свідчить про наявність найбільш ліквідних оборотних активів, включаючи грошові кошти та кредиторську заборгованість.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності, хоча залишається низьким, демонструє тенденцію до зростання. Це підтверджує здатність компанії покривати наявні боргові зобов'язання виключно грошовими ресурсами, навіть у складних умовах воєнного часу.

Загалом показники ліквідності підприємства вказують на високий рівень його фінансової стійкості.

Динаміка показників ліквідності підприємства наглядно можна представлено на рисунку 3.1.

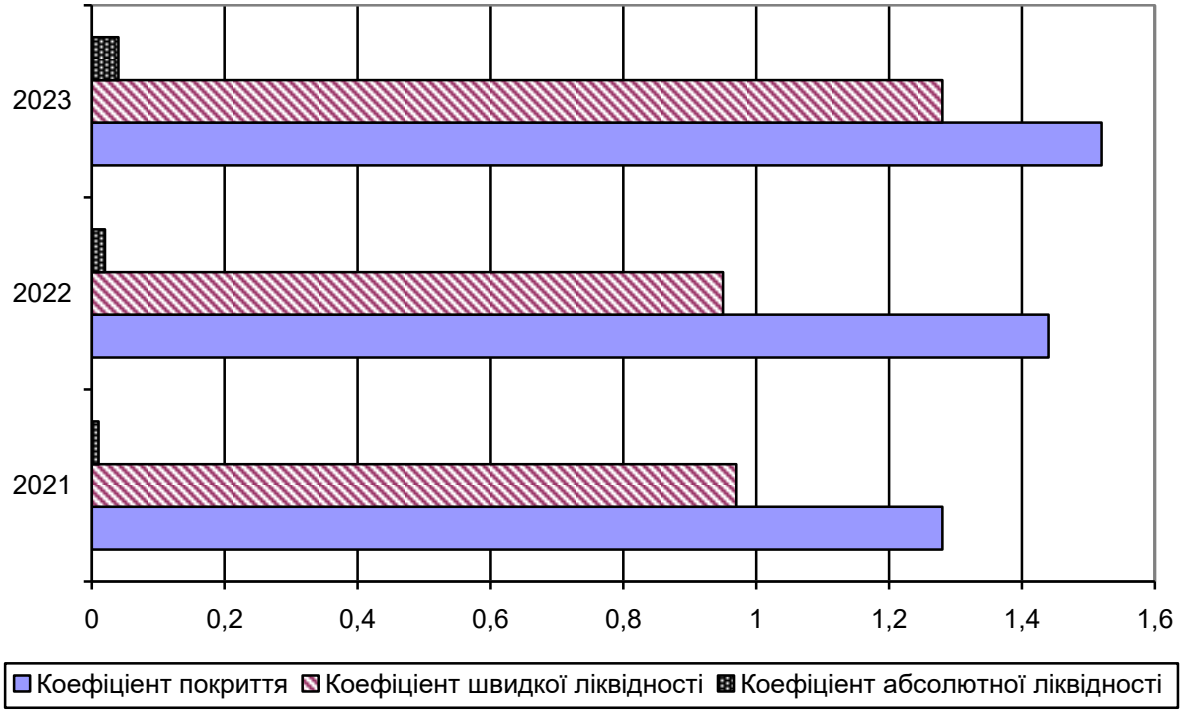

Рисунок 3.1 – Показники ліквідності підприємства за 2021-2023 рр.

Під час аналізу балансу підприємства першочергово проводять класифікацію активів за ступенем їх ліквідності, а пасивів — за строками їх погашення. (табл. 3.6).

Підприємство може мати різний рівень ліквідності – від високого до нижчого, або навіть повну її відсутність. Для визначення справжнього рівня ліквідності підприємства насамперед потрібно провести аналіз ліквідності

балансу.

Таблиця 3.6 – Класифікація активів та пасивів товариства

Група активів	Позначення	Види	Група пасивів	Позначення	Види
Високо-ліквідні	А1	Грошові кошти	Найбільш термінові	П1	Кредиторська заборгованість
Швидко-Ліквідні	А2	Дебіторська заборгованість	Коротко-Строкові	П2	Короткострокові кредити та позикові кошти
Повільно-ліквідні	А3	Матеріальні цінності	Довгостро-кові	П3	Довгострокові кредити та позикові кошти
Важко-ліквідні	А4	Основні засоби	Постійні	П4	Джерела власних коштів

Щоб оцінити ліквідність балансу, слід зіставити підсумки кожної групи активів та пасивів. Вважається, що баланс є абсолютно ліквідним за умови виконання таких критеріїв:

$$A_1 \geq П_1; A_2 \geq П_2; A_3 \geq П_3; A_4 \leq П_4 \qquad (3.9)$$

Фактично такі співвідношення часто порушуються. Брак коштів у рамках однієї групи активів зазвичай компенсується надлишком іншої, причому менш ліквідні активи можуть замінюватися більш ліквідними. Водночас фінансовий аналітик завжди має враховувати, що у сфері зовнішньоекономічної діяльності необхідно дотримуватися цих співвідношень більш ретельно через підвищені ризики, пов'язані з міжнародною торгівлею.

Для підприємства, яке займається зовнішньоекономічною діяльністю, особливу вагу має його платоспроможність. Це обумовлено тим, що успішна діяльність передбачає створення позитивного іміджу на міжнародному ринку та формування довготривалих партнерських відносин із закордонними компаніями.

Платоспроможність підприємств відображає розмір грошових ресурсів,

достатніх для своєчасного виконання фінансових зобов'язань у визначений період. Це здатність підприємства погашати свої строкові борги за рахунок доступних коштів. Під час аналізу поточної платоспроможності порівнюють обсяги платіжних засобів з розміром строкових зобов'язань [72].

Важливо не плутати платоспроможність із ліквідністю підприємства. Платоспроможність визначається як здатність у короткий термін виконувати фінансові зобов'язання, які вже настав час погасити, використовуючи наявні грошові кошти на рахунках чи в касі. Для підтримання підприємства в платоспроможному стані фінансова служба повинна забезпечувати відповідність чистих грошових активів потребам щоденних розрахунків, таких як виплати постачальникам, у бюджет, працівникам та іншим кредиторам.

Постійна наявність значних залишків коштів на розрахунковому рахунку підприємства не свідчить про майстерність у управлінні фінансовими ресурсами чи високий рівень ліквідності. Зміни залишків на рахунку відображають не рівень ліквідності, а поточну готовність до здійснення платежів і загальну платоспроможність підприємства (табл. 3.7).

Таблиця 3.7 – Аналіз платоспроможності та фінансової стійкості ТОВ «ЗЗВО»

Показник	Нормативне значення	Період			Відхилення (+,–)	
		2021	2022	2023	2022 / 2021	2023 / 2022
Коефіцієнт автономії	>0,5	0,15	0,22	0,24	0,07	0,02
Коефіцієнт фінансування	<1, зменшення	5,35	3,98	3,66	-1,37	-0,32
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	>0,1	0,21	0,3	0,39	0,09	0,09
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	>0, збільшення	0,55	0,73	1,02	0,18	0,29
Коефіцієнт Бівера	>0,2	0,02	0,01	0,05	-0,01	0,04

Аналіз коефіцієнтів дозволяє виявити як сильні, так і слабкі сторони діяльності підприємства. Коефіцієнт автономії характеризує частку власного капіталу в загальній структурі активів. Таким чином, протягом 2021–2023 років ТОВ «ЗЗВО» залишається залежним від зовнішнього фінансування, що свідчить про його недостатню фінансову автономність.

Однак, як видно з таблиці 3.7, хоча коефіцієнти автономії, фінансування та Бівера все ще не досягають нормативного рівня, загальний фінансовий стан підприємства демонструє позитивну динаміку впродовж аналізованого періоду. Це проявляється у поступовому зростанні коефіцієнта автономії та коефіцієнта Бівера, а також у зменшенні коефіцієнта фінансування.

Фінансова стійкість підприємства є одним із ключових показників його фінансового стану. Вона визначається ступенем залежності підприємства від зовнішніх кредиторів та інвесторів і характеризується співвідношенням власних та залучених коштів, що дозволяє оцінити загальний рівень фінансової стабільності.

Ця стійкість відображає гарантовану платоспроможність підприємства, збалансованість між власними і залученими ресурсами, незалежність від коливань ринкової ситуації та інших зовнішніх факторів. Вона також свідчить про довіру з боку кредиторів і інвесторів, мінімальну залежність від них і наявність такого розміру прибутку, який забезпечує умови для самофінансування.

Підприємство вважається фінансово стійким, якщо воно може забезпечувати запаси і витрати за рахунок власних ресурсів, уникати невиправданої кредиторської заборгованості та своєчасно виконувати свої зобов’язання.

На фінансову стійкість організації впливають такі ключові фактори:

– здатність підприємства забезпечити безперервність діяльності завдяки фінансовим ресурсам;

– незалежність від зовнішніх джерел фінансування;

– можливість ефективно розпоряджатися грошовими коштами;

– можливість забезпечення покриття витрат на модернізацію і розширення виробництва;

– стабільність у перевищенні доходів над витратами [44].

Аналіз показників забезпеченості запасів і витрат джерелами їх формування сприяє класифікації фінансових ситуацій за рівнем стійкості.

Виділяють чотири основні типи фінансової стійкості:

– абсолютна: зустрічається рідко і є крайнім проявом фінансової стійкості. У цьому випадку запаси і витрати менші, ніж загальна сума власного оборотного капіталу та банківських кредитів, виділених під товарно-матеріальні цінності;

– нормальна: забезпечує платоспроможність підприємства, коли запаси і витрати дорівнюють сумі власного оборотного капіталу та банківських кредитів під товарно-матеріальні ресурси.

– нестійка або проблемна: характеризується тимчасовим порушенням платоспроможності, при якому можливо відновити рівновагу між платіжними засобами й зобов’язаннями шляхом залучення тимчасово доступних джерел фінансування та збільшення власного оборотного капіталу. У цьому разі коефіцієнт забезпечення запасів і витрат джерелами коштів дорівнює одиниці;

– кризова: у цьому разі підприємство перебуває на межі банкрутства. У такій ситуації обсяг запасів і витрат перевищує суму власних оборотних коштів, банківських кредитів під товарно-матеріальні цінності та тимчасово залучених вільних ресурсів.

Фінансова стійкість вважається прийнятною за виконання двох наступних умов:

– якщо обсяги короткострокових кредитів та позикових коштів, залучених до обороту для формування запасів і витрат, не перевищують вартість виробничих запасів і готової продукції;

– якщо незавершене виробництво та витрати майбутніх періодів

відповідають величині власного оборотного капіталу або є меншими за нього.

Якщо підприємство не дотримується зазначених умов, то спостерігається погіршення фінансового стану [24].

За даними балансу підприємства досліджено фінансову стійкість у відповідності до джерел формування запасів (табл. 3.8).

Таблиця 3.8 – Фінансова стійкість ТОВ «ЗЗВО» за 2023 рік

Показник	На початок 2023	На кінець 2023	Відхилення (+,–)	Темп росту, %
Запаси	18451,8	14919,2	-3532,6	80,85
НВ	17866,8	31754,3	13887,5	177,73
Довгострокові зобов'язання	51975	55773,6	3798,6	107,31
НД	69841,8	87527,9	17686,1	125,32
Поточні зобов'язання	39139,2	44767,8	5628,6	114,38
НЗ	108981	132295,7	23314,7	121,39
Розрахункові показники				
+/- НВ	585	-16835,1		
+/- НД	51390	-38938,5		
+/- НЗ	11806	-61045,8		

Стабільний фінансовий стан підприємств в умовах ринкової економіки значною мірою залежить від її ділової активності.

Проведення своєчасного і всебічного аналізу ділової активності допомагає запобігти кризовим ситуаціям у виробничо-фінансовій діяльності підприємства, забезпечити стабільне економічне зростання, а також знижує ризики неефективної роботи в умовах економічної нестабільності та високої конкуренції на ринку.

Ділова активність є широким поняттям, яке охоплює майже всі аспекти функціонування підприємства. Вона передбачає оцінку ринкової ситуації, що включає обсяги виробництва, рівень інвестицій, кількість та масштаб угод, стан портфелю замовлень, динаміку зайнятості, зміни цін, завантаженість виробничих потужностей. У фінансовій площині це знаходить відображення, перш за все, у швидкості обороту коштів підприємства.

Цей показник визначає ефективність використання виробничих і фінансових ресурсів, які формують фінансові результати його діяльності.

Ділова активність може проявлятися як у мобілізації внутрішніх ресурсів для економічного зростання, так і в діяльності у зовнішньому економічному середовищі.

Внутрішня активність проявляється в нарощуванні економічного потенціалу підприємств або в підвищенні ефективності використання наявних ресурсів. Аналіз і оцінка такої ділової активності проводяться як у кількісному, так і якісному аспектах.

Кількісні показники оцінювання ділової активності відображаються через динаміку виробничо-фінансових результатів підприємств, яка включає зміни в обсягах виробництва та реалізації продукції, рівень витрат і швидкість обігу фінансових коштів [72] .

Кількісне оцінювання та аналіз ділової активності можуть розглядатися за двома основними напрямами: по-перше, це ступінь виконання планових показників, які забезпечують необхідні темпи їхнього зростання; по-друге, рівень ефективності використання наявних ресурсів.

У фінансовому аспекті ділова активність підприємства виявляється насамперед у швидкості обороту його коштів. Аналіз ділової активності включає дослідження рівнів та динаміки коефіцієнтів оборотності (табл. 3.9), які у загальному випадку визначаються як співвідношення чистого доходу від реалізації продукції до середньої величини ресурсів чи їхніх джерел за аналізований період.

На підставі проведеного дослідження можна зробити висновок, що показники ділової активності підприємства за аналізований період в основному мають позитивну динаміку, а саме: коефіцієнт оборотності активів у 2023 році зріс на 2,4%, коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості – на 20,0%, матеріальних запасів – на 40,59%, коефіцієнт оборотності оборотних коштів – на 27,22%.

Таблиця 3.9 – Показники ділової активності ТОВ «ЗЗВО»

Показник	Нормативне значення	Період			Відхилення (+,–)		Темп росту, %	
		2021	2022	2023	2022/ 2021	2023/ 2022	2022/ 2021	2023/ 2022
Коефіцієнт оборотності активів	Збільшення	1,79	2,08	2,13	0,29	0,05	116,20	102,40
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	Збільшення	8,31	9,55	11,46	1,24	1,91	114,92	120,00
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	Збільшення	6,08	6,65	5,43	0,57	-1,22	109,38	81,65
Строк погашення дебіторської заборгованості	Зменшення	59,14	55,8	63,7	-3,34	7,9	94,35	114,16
Строк погашення кредиторської заборгованості	Зменшення	43,95	38,35	32,12	-5,6	-6,23	87,26	83,75
Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	Збільшення	17,21	14,19	19,95	-3,02	5,76	82,45	140,59
Коефіцієнт оборотності оборотних коштів	Збільшення	1,35	1,58	2,01	0,23	0,43	117,04	127,22
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	Збільшення	12,34	11,12	10,14	-1,22	-0,98	90,11	91,19

Проте спостерігається негативна динаміка коефіцієнта оборотності власного капіталу та коефіцієнта оборотності дебіторської заборгованості.

Варто підкреслити, що зростання основних показників діяльності підприємства має забезпечуватися не за будь-яку ціну, а шляхом вибору оптимальної стратегії розвитку, яка передбачає раціональне використання виробничих і фінансових ресурсів.

Крім того, оцінювання масштабів виробництва повинно здійснюватися з урахуванням рівня конкурентоспроможності продукції та ступеня задоволення потреб ринку. Зрештою, динаміку зростання показників доцільно розглядати в контексті довгострокової перспективи, оскільки на

окремих етапах можливе їх тимчасове зниження задля створення потенціалу для подальшого розвитку.

3.2 Оцінка ефективності діяльності підприємства

Формування стратегії управління прибутком полягає в проведенні аналізу динаміки прибутку та показників рентабельності, виявлення чинників, що впливають на їх рівень, а також оцінку достатності прибутку для реалізації завдань виробничого та соціального розвитку підприємства. Кінцевим фінансовим результатом діяльності будь-якого суб'єкта господарювання є його прибутковість, яка визначається за допомогою абсолютних і відносних показників.

Абсолютним показником прибутковості виступає сума отриманого прибутку, а відносним показником є рівень рентабельності [6].

Як підприємства, так і держава зацікавлені у зростанні прибутку та підвищенні рентабельності, адже з одного боку, він є основою для виробничого й соціального розвитку підприємства, а з іншого боку, він гарантує стабільні та зростаючі надходження до державного бюджету.

При проведенні аналізу прибутку застосовуються наступні показники:

– маржинальний прибуток (він розраховується як різниця між виручкою і прямими виробничими витратами по реалізованій продукції);

– прибуток від реалізації продукції, робіт, послуг (він розраховується як різниця між сумою маржинального прибутку і постійними витратами звітного періоду);

– балансовий або валовий прибуток (він включає фінансові результати від реалізації продукції, робіт і послуг, доходи витрати від фінансової і інвестиційної діяльності позареалізаційні доходи і витрати);

– прибуток до оподаткування (він розраховується як різниця між

балансовим прибутком і сумою прибутку, оподатковуваного податком на дохід, в т.ч. по цінних паперах і від пайової участі в спільних підприємствах, а також між сумою пільг з податку на прибуток відповідно до податкового законодавства);

– чистий або нерозподілений прибуток (сума прибутку, що залишається у розпорядженні підприємства після сплати всіх податків, економічних санкцій і інших обов'язкових відрахувань);

– капіталізований або реінвестований прибуток (частина нерозподіленого прибутку, що спрямована на фінансування приросту активів;

– споживаний прибуток (частина прибктку, що витрачається на виплату дивідендів персоналу підприємства або на соціальні програми).

В таблиці 3.10 подано основні показники діяльності підприємства за 2021-2023 рр.

Таблиця 3.10 – Аналіз складу та динаміки прибутку на ТОВ «ЗЗВО», тис. грн.

Показник	Період			Відхилення (+,–)		Темп росту, %	
	2021	2022	2023	2022/ 2021	2023/ 2022	2022/ 2021	2023/ 2022
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (робіт, послуг)	127644,40	227658,60	271622,60	100014,20	43964,00	178,35	119,31
Собівартість реалізованої продукції (робіт, послуг)	107542,50	181935,00	215883,00	74392,50	33948,00	169,17	118,66
Валовий прибуток (збиток)	20101,90	45723,60	55739,60	25621,70	10016,00	227,46	121,91
Інші операційні доходи	2602,6	44802	84386,3	42199,40	39584,30	1721,43	188,35
Адміністративні витрати	3993,6	4717,8	6645,3	724,20	1927,50	118,13	140,86
Витрати на збут	14856,4	21034,8	26384	6178,40	5349,20	141,59	125,43
Інші операційні витрати	3136,9	45325,8	83220,1	42188,90	37894,30	1444,92	183,60
Фінансові результати від операційної діяльності:							
- прибуток	717,60	19447,20	23876,50	18729,60	4429,30	2710,03	122,78
Інші фінансові доходи	4053,4	1591,2	0	-2462,20	-1591,20	39,26	0,00
Інші доходи	0	86,4	113,9	86,40	27,50	-	131,83
Фінансові витрати	3035,5	19571,4	17833	16535,90	-1738,40	644,75	91,12
Інші витрати	-96,2	66,6	6,8	162,80	-59,80	-69,23	10,21
Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування:							
Прибуток	1831,70	1486,80	6150,60	-344,90	4663,80	81,17	413,68
Чистий фінансовий результат: Прибуток	1501,99	1219,18	5043,49	-282,82	3824,32	81,17	413,68

За результатами проведеного дослідження видно, що в 2023 р. відбулося зростання чистого доходу від реалізації продукції. Темп зростання чистого доходу від реалізації продукції у 2023 році по відношенню до 2022 р склав 119,31%, при збільшенні собівартості реалізованої продукції в цьому ж періоді до 118,66% .

Негативний вплив на формування прибутку в аналізованому періоді мали адміністративні витрати та витрати на збут. Їх величина значно зросла у порівнянні з попередніми звітними періодами. Зростання витрат відбулося також за статтею «Інші операційні витрати», що негативно позначилося на загальному розмірі прибутку.

Дане збільшення зазначених статей витрат підкреслює необхідність детального вивчення кожного виду витрат. Не здійснюючи даних витрат підприємство одержало б більший прибуток.

Динаміка прибутку ТОВ «ЗЗВО» наведена на рисунку 3.2.

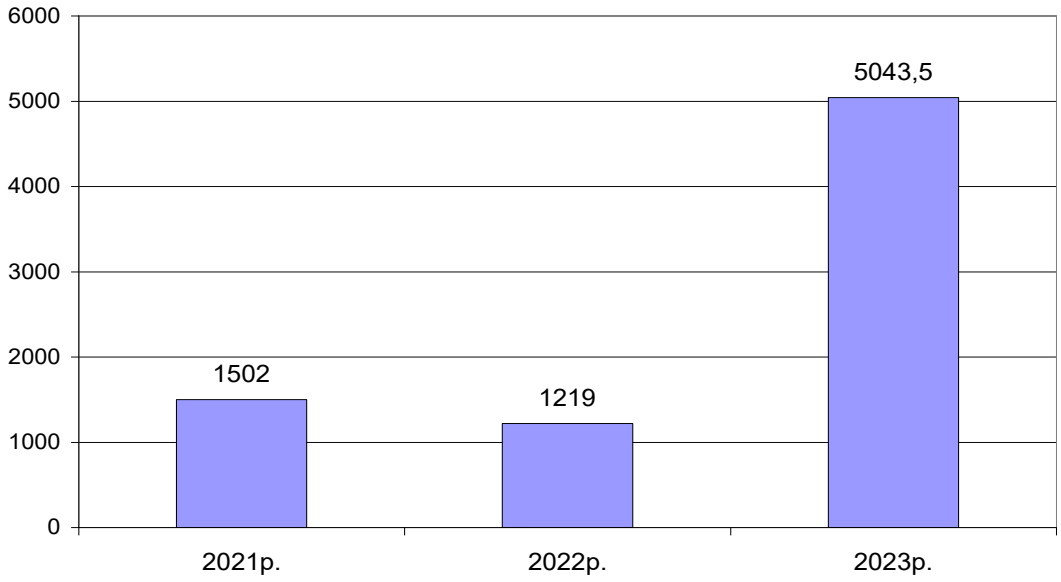

Рисунок 3.2 – Прибуток ТОВ «ЗЗВО» за 2021-2023 рр.

У 2023 р. були значно адміністративні витрати зросли на 1927,5 тис. грн., а і витрати на збут – на 5349,2 тис. грн. Для зниження зазначених витрат підприємству необхідно оптимізувати систему управління підприємством.

Необхідно зазначити, що підприємство активно працює над повною автоматизацією процесів управління виробництвом та оптимізацією використання кожного робочого місця, що сприятиме скороченню чисельності адміністративно-управлінського персоналу.

Реалізація цих заходів забезпечить зниження витрат підприємства та зростання його прибутку.

Можливі напрями зростання прибутку підприємства:

– збільшення обсягів виробництва та реалізації продукції;

– упровадження заходів, спрямованих на підвищення продуктивності праці працівників;

– скорочення витрат на виготовлення продукції;

– ефективного проведення цінової політики, враховуючи, що на ринку переважають вільні (договірні) ціни;

– раціональної організації договірних відносин із постачальниками, посередниками та покупцями;

– удосконалення маркетингової системи підприємства, орієнтуючись на виробництво продукції, яка має стабільний попит, групування товарів за рівнем рентабельності та зосередження зусиль на найбільш прибуткових позиціях;

– модернізації продукції із середнім рівнем рентабельності та припинення випуску малоприбуткових видів;

– організації виробничого процесу таким чином, щоб забезпечити його гнучкість і можливість швидкої переналадки;

– систематичного проведення наукових досліджень, аналізу ринку, споживчої поведінки та дій конкурентів.

Сума прибутку, як і інші абсолютні показники, не в повній мірі може відображати реальну ефективність діяльності підприємства. У зв’язку з чим, для більш повної оцінки результативності роботи, отриманий прибуток слід порівнювати з витратами,які були здійснені для його отримання, як з поточними (собівартістю продукції), так і авансованими (вартістю активів

або їх окремих частин).

Таке співвідношення прибутку до витрат визначає рівень рентабельності. Під рентабельністю розуміють співвідношення певного виду прибутку до відповідного базового показника, на основі якого вона розраховується.

Рентабельність відображає рівень прибутковості підприємства і є більш узагальненим показником його ефективності, ніж сам прибуток. Вона дозволяє здійснювати порівняння результатів діяльності різних підприємств, а також визначати прибутковість окремих видів продукції [33].

Рівень рентабельності зазвичай подається у відсотках, а іноді – у формі коефіцієнтів. Існує велика кількість показників рентабельності, що дають змогу оцінити ефективність діяльності з різних аспектів.

Основні показники рентабельності наведені в таблиці 3.11.

Таблиця 3.11 – Показники рентабельності ТОВ «ЗЗВО»

Показник	Нормативне значення	Період			Відхилення (+,–)		Темп росту, %	
		2021	2022	2023	2022/ 2021	2023/ 2022	2022/ 2021	2023/ 2022
Коефіцієнт рентабельності активів	>0, збільшення	0,023	0,016	0,039	-0,007	0,023	69,56	243,75
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	>0, збільшення	0,182	0,05	0,211	-0,132	0,161	27,47	422,0
Коефіцієнт рентабельності діяльності	>0, збільшення	0,033	0,01	0,022	-0,023	0,012	30,30	220,0
Коефіцієнт рентабельності продукції	>0, збільшення	0,15	0,24	0,33	0,09	0,09	160,00	137,5

Аналіз здійснюється шляхом порівняння показників звітного періоду з даними попереднього, з подальшим визначенням відхилень та дослідженням впливу факторів, які спричинили різницю між фактичним і базовим рівнем рентабельності. Як видно з таблиці 3.11, усі показники рентабельності знаходяться в межах норми та демонструють позитивну тенденцію до

зростання.

Показники рентабельності відіграють важливу роль у визначенні складових формування прибутку та доходів підприємства. Під час аналізу виробничої діяльності вони виступають ефективним інструментом для обґрунтування інвестиційної політики та формування цінової стратегії.

На відміну від абсолютного показника прибутку, рентабельність більш комплексно відображає кінцеві результати господарської діяльності, оскільки показує співвідношення між використаними ресурсами та отриманим економічним ефектом.

3.3 Шляхи оптимізації управління фінансовою стійкістю підприємства

Порядок формування фінансової звітності, як інструмент управління включає організацію роботи як бухгалтерського підрозділу, так і всього підприємства в цілому. Отримана інформація спрямована на задоволення потреб апарату управління.

Внутрішній контроль передбачає комплекс організаційних заходів, методик та процедур, що використовуються керівництвом підприємства для забезпечення системного та ефективного управління фінансово-господарською діяльністю, збереження активів, виявлення й виправлення помилок, запобігання спотворенню інформації, а також підготовки достовірної фінансової звітності у встановлені терміни. Таким чином, якість облікової інформації є ключовою умовою побудови та функціонування ефективної системи управління. Дані бухгалтерського обліку служать базою для оцінки актуального фінансового стану підприємства, аналізу змін динаміки та тенденцій важливих показників [36].

Раціональна та ефективна система бухгалтерського обліку і внутрішнього аудиту є ключовими елементами в системі управління

підприємством, а інформація, сформована у цих підрозділах, слугує основою для прийняття управлінських рішень. Створюючи належні умови для забезпечення якісної облікової інформації, система менеджменту визначає низку характеристик і вимог до фінансової звітності, які необхідно враховувати для досягнення ефективного управління.

Проблеми методичного забезпечення можна вирішити шляхом впровадження заходів удосконалення показників у таких напрямах:

– оптимізація та скорочення кількості фінансових коефіцієнтів, що дозволить зберегти об'єктивність і глибину аналізу без втрати якості результатів;

– створення методик, здатних не лише оцінювати поточний фінансовий стан, а й ефективно прогнозувати його розвиток у майбутньому.

Для задоволення апарату управління в аналітичній інформації щодо фінансової діяльності підприємства можливим напрямком розвитку аналізу фінансового стану є застосування різних видів аналізу до відповідних фом фінансової звітності. Вибір видів аналізу залежить від поставленої мети дослідження. Такий підхід дозволить на базі визначеної кількості показників оцінити та об'єктивно порівняти результати діяльності суб'єкта господарювання. Завданнями проведення аналізу можуть бути наступні:

- оцінка залучення додаткових фінансових ресурсів;
- пошук можливості отримання високорентабельних проектів;
- аналіз надійності та платоспроможності партнерів;
- аналіз доцільності інвестиційних вкладень;
- розробка напрямів оптимізації фінансової діяльності підприємства;
- розробка напрямів фінансове оздоровлення підприємства [43] .

Аналітичні дані фінансової звітності є основою для проведення різних видів економічного аналізу (рис. 3.3).

Кожна форма звітності містить певні показники, що використовуються для оцінки фінансового стану, результатів діяльності та ефективності управління підприємством.

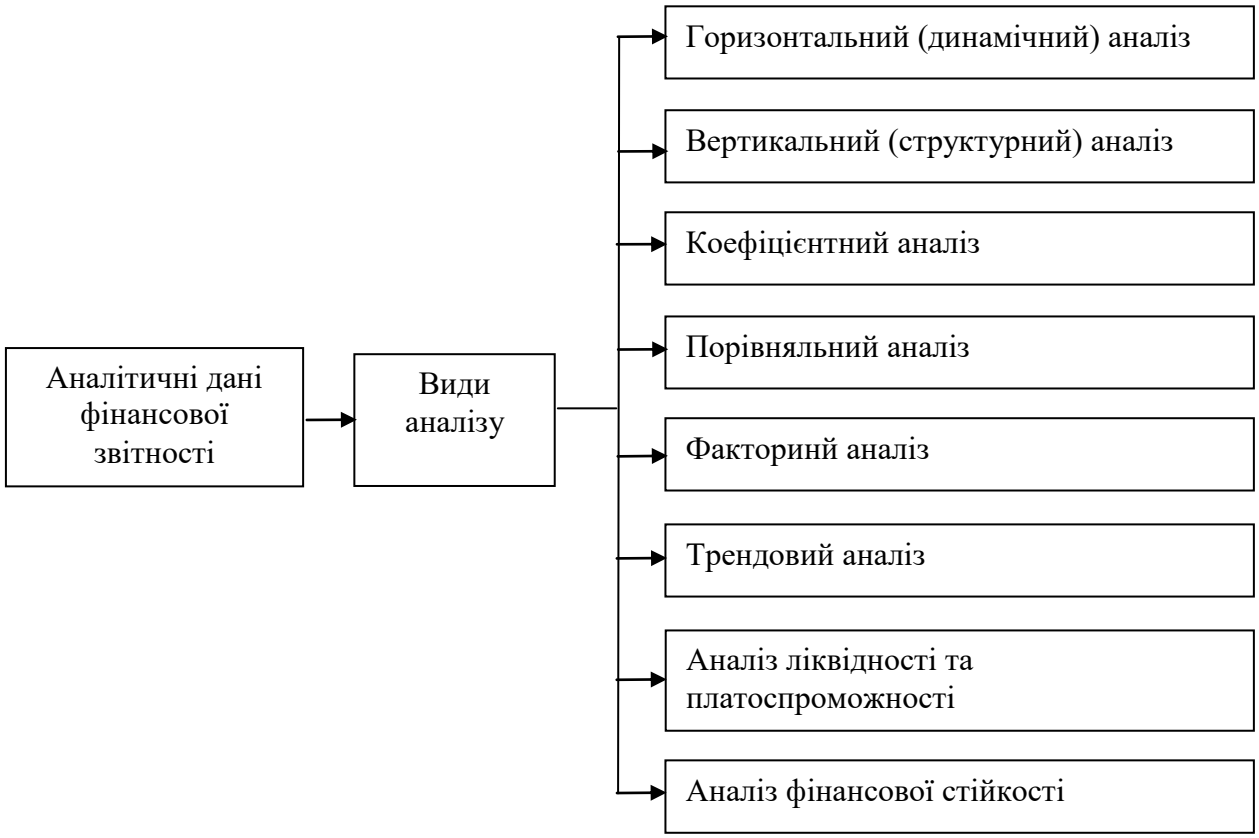

Рисунок 3.3 – Використання показників фінансової звітності для формування аналітичної інформації

На підставі проведеного дослідження узагальнено зв’язок показників кожної форми фінансової звітності підприємства з видами та цілями проведення аналізу діяльності підприємства (табл. 3.12).

Таблиця 3.12 – Запропонований підхід до вибору методики проведення аналізу фінансової діяльності

Форма фінансової звітності	Основні показники (аналітичні дані)	Види аналізу, що застосовуються	Мета аналізу
1	2	3	4
Баланс (Звіт про фінансовий стан)	Активи, власний капітал, зобов’язання, співвідношення власного і позикового капіталу	Горизонтальний, вертикальний, коефіцієнтний, аналіз ліквідності, аналіз фінансової стійкості	Оцінка структури активів і джерел їх фінансування, фінансової стійкості, платоспроможності

Продовження таблиці 3.12

1	2	3	4
Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)	Доходи, витрати, прибуток (збиток), рентабельність	Горизонтальний, вертикальний, факторний, маржинальний, аналіз рентабельності	Визначення динаміки доходів і витрат, факторів формування прибутку, рівня прибутковості
Звіт про рух грошових коштів	Грошові потоки від операційної, інвестиційної, фінансової діяльності	Аналіз ліквідності, коефіцієнтний, порівняльний, трендовий	Оцінка здатності підприємства генерувати грошові потоки, визначення фінансової гнучкості
Звіт про власний капітал	Зміни у складі власного капіталу, нерозподілений прибуток, резерви	Горизонтальний, структурний, порівняльний аналіз	Аналіз динаміки власного капіталу, джерел його формування та використання
Примітки до фінансової звітності	Деталізована інформація про облікову політику, склад статей, пояснення до показників	Факторний, порівняльний, аналітичний огляд	Поглиблення розуміння причин змін показників, уточнення результатів аналізу

Визначена аналітична інформація, що отримується з відповідних форм фінансової звітності є необхідною для використання в процесі прийняття інформаційно-обґрунтованих економічних рішень представниками управління та зовнішніми користувачами фінансової звітності ТОВ «ЗЗВО». Таким чином, власники та керівництво підприємства на основі даних усіх напрямів аналізу будуть приймати рішення щодо планування та коригування діяльності в поточній та довгостроковій перспективі.

Структурні підрозділи підприємства, такі як: фінансово-економічний, плановий, виробничий та ін. відділи за допомогою показників фінансової звітності аналізують ефективність роботи підприємства в цілому та окремих структурних підрозділів.

Інформація, що надається у фінансової звітності також використовується контрагентами підприємства (постачальниками та покупцями), які аналізують ефективність роботи та фінансову стійкість підприємства з метою прийняття рішення формування довгострокових

відносин. Що стосується кредиторів та інвесторів, то для подальшої співпраці з підприємством вони, в першу чергу аналізують рентабельність роботи, динаміку та структуру доходів, показники фінансової стійкості.

Таким чином, аналітичні дані фінансової звітності є базою для всіх видів економічного аналізу. Баланс використовується для оцінки фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності; звіт про фінансові результати – для аналізу прибутковості; звіт про рух грошових коштів – для оцінки грошових потоків і фінансової гнучкості; звіт про власний капітал – для аналізу змін у структурі власних ресурсів; примітки до звітності – для деталізації та пояснення результатів аналізу.

ВИСНОВКИ

В сучасних складних умовах господарювання аналіз фінансової звітності – необхідна складова процесу управління підприємством. Практичною реалізацією даного напрямку фінансового аналізу є, перш за все, виявлення можливостей підвищення ефективності функціонування підприємства, визначення перспектив його подальшого розвитку.

За результатами дослідження теоретичних підходів до визначення сутності поняття «фінансова звітність» запропоновано авторське визначення даної категорії: фінансова звітність – це самостійна система відображення даних за допомогою сукупності регістрів генералізованих показників, тобто зведених, згрупованих, узагальнених за визначений період, які відображають статику та динаміку об’єктів бухгалтерського обліку та надають користувачам узагальнену інформацію про підприємство, яке на відміну від існуючих розкриває сутність поняття у відповідності до визначеної ролі в управлінській діяльності підприємства.

На підставі проведеного дослідження узагальнено класифікацію фінансової звітності з метою отримання об’єктивної, неупередженої та повної інформації за наступними класифікаційними ознаками: за обсягом, за стандартом, за формою подання, за складом, за користувачами, за терміном подання, за ступенем узагальнення, за ступенем перевірки, за валютою, за правовим статусом, за складом інформації.

Фінансова звітність на ТОВ «ЗЗВО» складається відповідно НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», Методичних рекомендацій щодо заповнення форм фінансової звітності та діючого законодавства. Облік та формування фінансової звітності на підприємстві здійснюється за допомогою програмного забезпечення M.E.Doc. ТОВ «ЗЗВО» складає 5 форм звітів, а саме: Баланс, Звіт про фінансові результати, Звіт про рух грошових коштів, Звіт про власний капітал та примітки до річної фінансової звітності. Звіт про

рух грошових коштів складається прямим методом.

Формування методичних підходів до оцінки потенціалу штучного інтелекту та хмарного середовища для складання фінансової звітності є запорукою забезпечення прозорості облікових даних та контролю фінансових операцій.

На підставі проведеного дослідження рекомендовано підхід до оцінки потенціалу штучного інтелекту та хмарного середовища для складання фінансової звітності. Застосування даного підходу дає можливість забезпечити прозорість фінансової звітності та визначити можливості автоматизації для вдосконалення контролю за виконанням фінансових операцій.

На підставі проведеного аналізу фінансового стану можна визначити, що протягом аналізованого періоду підприємство збільшує обсяги реалізації продукції та спостерігається зростання прибутку та рентабельності, але середньорічна вартість основних засобів знизилась порівняно з минулим роком, не дивлячись на те, що на підприємстві у 2023 році було введено основні засоби. Зношення основних засобів складає 68% і в подальшому простежується тенденція до його зростання. Що стосується показників ділової активності підприємства, то за аналізований період вони мають, в основному, позитивну динаміку.

З метою отримання повної та об’єктивної аналітичної інформації щодо фінансової та господарської діяльності підприємства запропоновано підхід до вибору методики проведення аналізу такої діяльності в залежності від обраної мети аналізу та та використання основних показників форм фінансової звітності.

Визначено, що аналітичні дані фінансової звітності є базою дослідження для всіх видів економічного аналізу. Баланс використовується для оцінки фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності; звіт про фінансові результати – для аналізу прибутковості; звіт про рух грошових коштів – для оцінки грошових потоків і фінансової гнучкості; звіт про

власний капітал – для аналізу змін у структурі власних ресурсів; примітки до звітності – для деталізації та пояснення результатів аналізу.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ

1. Андрієнко В. Поняття та склад фінансової звітності в умовах гармонізації бухгалтерського обліку. *Наука молода.* 2008. № 9. С. 153-157
2. Бакурова Г.В., Трохимець О.І. Значення фінансової звітності підприємств для прийняття рішень на її основі. *Економіка та підприємство.* Київ : 2016. № 1 (70). С. 55-59.
3. Банера Н.П, Гелей Л.О. Фінансова звітність суб'єктів малого підприємництва: оцінка та шляхи підвищення інформативності показників. *Науковий погляд: економіка та управління*, 2021. №1 (71) С. 55-62.
4. Безбородова Т.В. Сутність та необхідність аналізу фінансового стану *Економіка. Управління. Інновації.* Запоріжжя : 2016. № 1 (11). С. 11-18.
5. Біла Л.М. Формування системи фінансової звітності сільськогосподарських підприємств : автореф. дис. … канд.. екон. наук наук : 08.06.04. Київ, 2005. 20 с.
6. Білик М.Д., Павловська О.В. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Київ : КНЕУ. 2015. 592 с.
7. Бессонова С.І. Складання фінансової звітності за міжнародними стандартами фінансової звітності : навч. посіб. Маріуполь : ПДТУ, 2016.
8. Бондар М.І., Верига Ю.А., Юрищенко М.М. Звітність підприємства : навч. посіб. Київ : Знання. 2017. 382 с.
9. Бондарєва Т.Г., Нагавичко І.П. Роль аналізу фінансової звітності для перспективного планування діяльності підприємств. *Вісник НУВГП.* 2016. №2 (74). С. 20-28.
10. Будько О.В. Фінансова звітність як джерело інформації для прийняття управлінських рішень. *Ефективна економіка.* 2013. №1. URL : http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1721.
11. Боярова О.А., Потапчук Н.М. Якісні характеристики формування балансу

підприємства. *Фінансова звітність.* 2013. № 10. С.5-13.

12. Букало Н.А. Роль фінансової звітності в управлінні підприємством. *Фінансова звітність.* Луцьк : 2012. Вип. 4. С. 34-42.
13. Буклей Г.В. Порівняльна характеристика основних принципів складання фінансової звітності в України. *Управління розвитком.* Харків : 2016. № 7(157). С. 45-51.
14. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський облік в Україні : навч. посіб. Житомир : ЖДТУ. 2008. 524 с.
15. Верига Ю.А. Звітність підприємств : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури. 2008. 776 с.
16. Власюк В. Є. Удосконалення фінансової звітності підприємств з метою підвищення інвестиційної привабливості вітчизняної економіки : монографія. Київ : 2016. С. 31-36.
17. Войнаренко М.П., Пономарьова Н.А., Замазій О.В. Міжнародні стандарти фінансової звітності та аудиту : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 488с.
18. Волощук Н.Ю. Формування комплексного фінансового аналізу та діагностики діяльності підприємства. *Науковий вісник Ужгородського університету.* 2017. Випуск 1 (49). Том 2. С. 242-248.
19. Гевлич Л.Л., Гевлич І.Г. Фінансова та управлінська звітність вітчизняних підприємств. *Економіка і організація управління*. 2020. №1. С. 49-59.
20. Голов С.Ф. Бухгалтерський облік і фінансова звітність за міжнародними стандартами : навч. посіб. Харків : Фактор. 2017. 976 с.
21. Головащенко О.М. Інформаційні та структурно-методичні засади формування фінансової звітності : дис. … канд. економ. наук : 08.06.04. Київ, 2006. 179 с.
22. Голуб Н.О., Сизоненко О.В. Місце фінансової звітності в управлінні підприємством. *Фінансова звітність.* Мелітополь : 2017. С. 69-74.
23. Грабовецький Б.Є. Економічний аналіз : навч. посіб. Київ : Знання. 2014. 402 с.

24.Грабовецький Б.Є., Шварц І.В. Фінансовий аналіз та звітність : навч. посіб. Вінниця : ВНТУ, 2016. 281 с.

25.Грабчук І.Л., Ляхович Г.І., Вакун О.В. Формування облікової політики підприємства в умовах цифровізації. *Ефективна економіка*. 2021. № 8. URL : http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9154.

26.Данилюк І., Зорій Н. Фінансова звітність: аналіз вимог міжнародних стандартів та подальші напрями адаптації міжнародної системи обліку до МСФЗ. *Фінансово-обліково-аналітичні аспекти.* Тернопіль : ТНТУ. 2014. Т. 44. № 1. С. 125-130.

27.Демко І., Шурпенкова Р. Дослідження ролі фінансової звітності в процесі прийняття управлінських рішень URL : https://repozytorium.ukw.edu.pl/bitstream/ handle/ item/3797/

28.Должанський А.М. Сучасні підходи щодо формування фінансової звітності відповідно до вимог міжнародних стандартів. *Податковий вісник НЛТУ України.* 2013. № 23.3. С. 231-235.

29.Добровольська О., Кравченко, М., Даніленко О. Фінансова звітність як елемент системи управління підприємством. *Економіка та суспільство*, 2021. №32. URL : https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-32-34.

30.Євсєєва О.О., Анікіна О.С., Нікуліна С.В. Актуальність формування універсального підходу до оцінки фінансового стану підприємства на основі показників форм фінансової звітності. *Економічний простір*. 2019. №148. С. 129-143.

31.Загальні вимоги до фінансової звітності : Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 : Наказ Мінфіну від 07.02.2013 №73 за станом на 31.05.2019. URL : httpbuhgalterskogo/nacionalyne-pologhennya-standartu-102buhgalter911.com/normativnaya-baza/instr-plan-rah/standart1081.html (дата звернення 25.10.2022).

32.Звітність підприємств : навч. посіб. / за редакцією В. П. Пантелеєва. Київ : ДП «Інформ.-аналіт. агентство», 2017. 432 с.

33.Іванілов О.С. Економіка підприємства : навч. посіб. Київ : Знання. 2015.

587 с.

34. Іванчук Н. В. Звітність підприємств : навч. посіб. Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2021. 208с.
35. Іванчук Н.В. Фінансова звітність як джерело інформації для аналізу фінансового стану підприємства. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»*. Острог : Вид-во НаУОА, 2020. № 18(46). С. 57–61.
36. Івахів Ю. Сутність і роль фінансової звітності у системі інформаційного забезпечення суб'єктів ринку. *Економічний аналіз.* Тернопіль : 2010. Вип. 5. С. 264-267.
37. Калашнікова Т.В. Фінансовий стан підприємства : суть та оцінка. *Економіка та менеджмент.* 2017. № 3. С. 5-12.
38. Камінська Т.Г., Костенко О.М. Фінансова звітність: обліково-інформаційне обґрунтування гармонізації і використання. *Ефективна економіка*. 2017. № 12. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2017_12_14.
39. Капучак І.О., Хмелевська А.В. Систематизація принципів організації обліку та складання фінансової звітності. *Економічні науки*. 2009. № 2. С. 26-30.
40. Кириченко К. Аналіз діяльності підприємства в умовах світової фінансово-економічної кризи. *Економіка, фінанси, право.* Київ : 2011. № 8. С. 18-24.
41. Кірейцев Г.Г. Поняття фінансової звітності та її значення в ринковій економіці. *Буковинська бібліотека. Фінансовий менеджмент.* Житомир : 2001. 40 с. URL: http://buklib.net/books/23064.
42. Ключник О.С. Вдосконалення комплексної оцінки фінансового стану підприємства. *Науковий вісник.* Рівне : 2017. № 1. С. 120-127.
43. Коломієць Н.О., Павліченко В.М. Методологічні аспекти оцінки фінансового стану як основи ефективного управління підприємством *Фінансово-обліково-аналітичні аспекти.* Харків : 2016. Т. 24. № 1. С. 25-37.

44.Кононенко О., Маханько О. Аналіз фінансової звітності. Харків : Фактор, 2008. 208 с.

45.Коробко О.М. Бухгалтерська фінансова звітність: методологія складання і практика використання : автореф. дис. … канд.. екон. наук наук : 08.06.04. Київ, 2003. 17 с.

46.Корягін В. М. Проблеми та перспективи розвитку бухгалтерської звітності : монографія. Київ : Вісник ЛКА, 2016. С. 21 - 24.

47.Кулинич М.Б, Коваль Н.І. Удосконалення методики складання та аналізу фінансової звітності підприємств. *Економіка і суспільство*. 2016. № 6. С. 367-372.

48. Курган Н.В. Еволюція та перспективи автоматизації бухгалтерського обліку та подання звітності підприємств України. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління.* 2019. Випуск 5 (22). С. 249-256.

49.Литвин Б.М., Стельмах М.В. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Київ : Хай-Тек Прес. 2014. 336 с.

50.Ловінська Л.Г., Жилкіна Л.В. Бухгалтерський облік : навч. посіб. Київ : КНЕУ. 2002. 370 с.

51.Лузана Ю. Я., Гаврилюк В.М. Облікова політика підприємства : навч. посіб. Київ : Видавництво ТОВ «Юр-Агро-Веста». 2015. 328 с.

52.Малишкін О.І. Фінансова звітність підприємства: міжнародні і національні стандарти : навч. посіб. Суми : Видавництво «Слобожанщина». 2008. 128с.

53.Михалків А., Фал О. Нормативно-правове регулювання якісних характеристик облікової інформації в Україні. *Збірник наукових праць ΛΟΓΟΣ*. 2021. URL: https://doi.org/10.36074/logos-26.02.2021.v1.13.

54.Озеран А.В. Теорія та методологія формування фінансової звітності підприємств: монографія. Київ : КНЕУ, 2015. 471 с.

55.Охрамович О.Р. Теоретичні і практичні аспекти формування облікової політики підприємств в сучасних умовах господарювання. *Актуальні проблеми економіки*. 2013. № 5(143). С. 190–194.

56.Піскунов Р.О. Класифікація фінансової звітності. *Економічні науки.* Харків : 2012. С. 12-14.

57.Подання фінансової звітності : Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1. URL : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/929_013. (дата звернення: 15.10.2025).

58.Податковий кодекс України №2856-VI від 23.12.2010. URL : http://rada.gov.ua. (дата звернення: 15.10.2025).

59.Подольська В.О. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури. 2016. 488 с.

60.Польова Т.В, Дружина А.В. Фінансова звітність як елемент системи управління підприємством. *Ефективна економіка.* 2019. №11. URL : http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7458

61.Попівняк Ю.М. Фінансова звітність підприємства в умовах цифровізації бухгалтерського обліку. URL : https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2020/35134/Oaao_20_12_175.pdf?sequence=1.

62.Приймак С.В., Костишина М.Т., Долбнєва Д.В. Фінансова звітність підприємств : навч.-мет.посіб. Львів : Ліга-Прес, 2016. 268 с.

63.Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 1999 р. № 996-XIУ. URL : http://zakon2.rada.gov.ua. (дата звернення 25.10.2025).

64.Про затвердження Порядку подання фінансової звітності : Постанова Кабінету міністрів України від 28.02.2000 р. № 419 URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/419-2000-п (дата звернення 25.10.2025).

65.Пушкар М.С., Семанюк В.З., Гудзь Н.В. Бухгалтерський облік : навч. посіб. Тернопіль : Економічна думка, 2010. 292 с.

66.Розвиток бухгалтерського обліку та оподаткування в Україні : монографія / за ред. Т.М. Сторожук. Ірпінь : УДФСУ, 2021. 256 с.

67.Стефанішена І.М., Іщенко Я.П. Формування системи фінансової звітності підприємств. *Фінансовий директор*. 2014. Вип. 5. С. 29 - 31.

68.Сторожук Т.М., Блищик Л.В. До питання термінологічного трактування

дефініції «фінансова звітність». *Облік і фінанси*. 2019. № 4. С. 54–62. URL : https://doi.org/10.33146/2307-9878-2019-4(86)-54-62.

69. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування та звітність : навч. посіб. Київ : Алерта, 2008. 926 с.
70. Тютюнник С.В., Тютюнник Ю.М. Фінансова звітність як інформаційне джерело фінансового аналізу. *Облік, аудит, оподаткування та звітність у системі забезпечення економічної стійкості підприємств*: тези доповідей IV Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції 14-15 травня 2020 р. Дніпро : ННІЕ, 2020. С. 83-86. URL : http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/bitstream/123456789/7846/1/%D0%A2%D1%8E%D1%82%D1%8E%D0%BD%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%A1.%D0%92.%2C%20%D0%A2%D1%8E%D1%82%D1%8E%D0%BD%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%AE.%D0%9C..pdf.
71. Хомин П. Облікове забезпечення звітності про фінансові результати. *Бухгалтерський облік та аудит.* 2004. № 6. С. 9-15.
72. Цал-Цалко Ю.С. Фінансова звітність підприємства та її аналіз : навч. посіб. Київ : ЦУЛ. 2012. 360 с.
73. Чебанова Н.В., Чупир Т.Я., Василенко Ю.А. Фінансова звітність підприємств : навч. посіб. Харків : Видавничий будинок «Фактор», 2006. 444 с.
74. Швиданенко Д.В., Мусієнко О.С. Застосування концептуальної основи фінансової звітності на підприємстві. *Науковий вісник Льотної академії. Серія: Економіка, менеджмент та право*. 2020. №2. С. 48-54.
75. Шеремет О.О. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури. 2015. 196 с.
76. Школьник І.О., Боярко І.М. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Київ : ЦУЛ. 2017. 357 с.
77. Шустваль Т. Річна фінансова звітність. *Все про бухгалтерський облік.* 2017. № 13. С. 7-8.
78. Alexander David, Nobes. Christopher Financial Accounting : An International

Introduction. Pearson Education, 2020. 341 p.

79. Bragg S.M. Accounting Best Practices. Wiley, 2015. 512 p.
80. Barker R. Short Introduction to Accounting. Cambridge University Press, 2012. 171 p
81. Kimmel Paul D., Weygandt Jerry J., Kieso Donald E. Accounting – Tools for business decision making. Wiley, 2016. 1458 p.
82. Penman Stephen H. Financial Statement Analysis and Security Valuation. McGraw-Hill Education. 2012. 636 p.